

V. KONIUNKTURA W BUDOWNICTWIE

1. Omówienie wyników

1. W III kwartale 2016 roku ogólny wskaźnik koniunktury w budownictwie przyjął wartość +2,8 pkt., mniejszą o 10,0 punktów niż w II kwartale bieżącego roku, a większą o 7,0 punktów niż w III kwartale roku 2015. Wartości wskaźników koniunktury dla firm prywatnych i przedsiębiorstw publicznych prawie się nie różnią. Wartość wskaźnika dla sektora prywatnego wynosi +3,3 pkt., a publicznego +2,7 pkt. Bardziej szczegółowe klasyfikacje pokazują jednak duże zróżnicowanie koniunktury. W grupach małych i średnich zakładów wskaźniki są ujemne, a dość wysoką wartość, +14,0 pkt., ma wskaźnik dla największych zakładów, zatrudniających powyżej 100 osób. Wysoką wartość, +16,4 pkt., przyjął wskaźnik dla grupy zakładów budujących obiekty inżynierii lądowej i wodnej (PKD 42), a bardzo niską, -7,2 pkt., dla grupy zakładów wznoszących budynki (PKD 41). Warto zwrócić uwagę na grupę przedsiębiorstw państwowych, dla której wskaźnik koniunktury ma wysoką wartość, +14,0 pkt. Jest to jedyna grupa, która bardzo korzystnie ocenia zmiany w budownictwie, pod każdym względem.

2. Trend produkcji budowlanej w dalszym ciągu jest spadkowy. Obecna wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji wynosi +16,2 pkt. Jest mniejsza o 5,0 punktów od wartości z poprzedniego kwartału i o 2,0 punkty od zanotowanej w III kwartale 2015 r.

Wyraźne zróżnicowanie wartości salda występuje pomiędzy zakładami sektora prywatnego i publicznego. Wartość salda dla sektora prywatnego jest równa +13,8 pkt., dla sektora publicznego wynosi +32,8 pkt., a w grupie przedsiębiorstw państwowych aż +50,8 pkt. Wartości salda są silnie zróżnicowane również ze względu na wielkość zakładu oraz rodzaj produkcji budowlanej. W grupie zakładów zatrudniających do 20 pracowników saldo przyjmuje wartość +6,4 pkt., przy zatrudnieniu 21-100 osób +14,2 pkt., a powyżej 100 osób +25,3 pkt. W grupie zakładów budujących obiekty inżynierii lądowej i wodnej saldo produkcji ma wysoką wartość +46,2 pkt., w grupie zakładów wykonujących prace specjalistyczne wynosi +8,9 pkt., a w grupie zakładów wznoszących budynki jest ujemna i równa -0,6 pkt.

3. Pod względem zamówień dla zakładów budowlanych bieżący kwartał nie przyniósł zmian na korzyść. Wartości funkcji trendu zamówień w dalszym ciągu maleją. Pod tym względem znacznie lepsza sytuacja panuje w sektorze publicznym niż prywatnym. Wartość salda wynosi +29,9 pkt. dla sektora publicznego i +9,4 pkt. dla sektora prywatnego, a dla przedsiębiorstw państwowych aż +59,5 pkt. W grupie firm prywatnych, będących własnością krajowych osób fizycznych, wartość salda jest równa +9,3 pkt., a w grupie najmniejszych firm prywatnych, zatrudniających do 10 pracowników, jest ujemna i równa -2,9 pkt. Silne zróżnicowanie zamówień dotyczy także zakładów klasyfikowanych według wielkości oraz według rodzaju działalności budowlanej. W zakładach zatrudniających do 20, 20-100 oraz powyżej 100 pracowników salda zamówień wynoszą, odpowiednio: +1,3, +7,2 oraz +28,6 pkt. W grupie zakładów budujących obiekty inżynieryjne saldo jest równe +39,0 pkt., w grupie zakładów wykonujących specjalistyczne prace budowlane +6,3 pkt., a w grupie zakładów wznoszących budynki tylko -5,9 pkt.

Działalność eksportową nadal prowadzi mała część zakładów budowlanych; w bieżącym kwartale zaledwie 9,0 % ankietowanych przedsiębiorstw. W tym sektorze budownictwa występują wyraźne zmiany na korzyść. Wartość salda zamówień eksportowych wynosi +19,0 pkt., a trend jest rosnący i przebił linię długookresowej średniej.

Przewidywania co do zamówień na nadchodzący kwartał nie są optymistyczne, także ze względu na sezonowe osłabienie aktywności budownictwa w IV kwartale. Prognoza wartości salda dla ogółu

zakładów wynosi +0,9 pkt., dla sektora prywatnego +2,8 pkt., a dla publicznego -5,3 pkt. Prognoza zamówień eksportowych, choć niższa od obecnego salda, ma stosunkowo wysoką wartość +11,9 pkt.

4. Nadal obserwujemy spadek cen usług budowlanych, jako że we wszystkich analizowanych grupach zakładów wartości sald są ujemne. Wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -21,1 pkt., dla sektora prywatnego -20,9 pkt., a publicznego -15,9 pkt. Nie sprawdziły się więc prognozy przedsiębiorstw publicznych z poprzedniego kwartału, spodziewających się odwrócenia się tendencji deflacyjnej, czyli wzrostu cen. Prognoza wartości salda na nadchodzący kwartał w ujęciu ogółem wynosi -5,5 pkt., dla sektora prywatnego -9,3 pkt., a dla sektora publicznego +16,9 pkt. Zatem przedsiębiorstwa publiczne ponownie przewidują zakończenie spadków cen.

5. Mimo iż sezon letni jest zazwyczaj korzystny dla zakładów budowlanych, nie obserwuje się wyraźnego wzrostu zatrudnienia. Wartość salda w ujęciu ogółem wynosi +1,6 pkt., w sektorze publicznym +5,3 pkt., a prywatnym +0,9 pkt. Trend zmian zatrudnienia zmienił kierunek na spadkowy. Wartości salda dla grup zakładów, które zatrudniają do 20, 20-100 oraz powyżej 100 pracowników są równe, odpowiednio: +3,8, +3,2 oraz -3,4 pkt. Wyraźnie większy wzrost zatrudnienia, +14,5 pkt., odnotowano tylko w grupie przedsiębiorstw państwowych. Prognozy zatrudnienia na nadchodzący kwartał również nie są optymistyczne. Prognozowana wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -6,5 pkt., dla sektora prywatnego -2,8 pkt., a publicznego -24,5 pkt.

6. Coraz większym problemem zakładów budowlanych, związanym z zatrudnieniem, są rosnące trudności pozyskania pracowników o odpowiednich kwalifikacjach. Obecnie aż 54 % ankietowanych zakładów stwierdza częste lub bardzo częste trudności ze znalezieniem pracowników o wysokich kwalifikacjach, a 29 % zakładów ma takie trudności w odniesieniu do pracowników o niskich kwalifikacjach. Przed rokiem te odsetki były niższe o, odpowiednio: 5,0 oraz 10,0 punktów procentowych. Problem ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników jest szczególnie poważny w grupie zakładów budujących obiekty inżynieryjne (wskazuje na niego 64 % zakładów; w porównaniu z ubiegłym rokiem wzrost o 12,0 punktów). Problem nisko kwalifikowanych pracowników występuje z największym nasileniem w grupie zakładów wznoszących budynki (37 % zakładów, w porównaniu z ubiegłym rokiem wzrost aż o 19,0 punktów).

7. Po około dwóch latach powolnej poprawy sytuacji finansowej zakładów budowlanych w bieżącym okresie notuje się jej pogorszenie. Wartość salda w ujęciu ogółem jest o 14,0 punktów mniejsza niż w III kwartale poprzedniego roku. Trend jest spadkowy. Wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -13,9 pkt., dla sektora prywatnego jest równa -18,0 pkt., a dla sektora publicznego +5,3 pkt. Wartości salda w grupach zakładów, zatrudniających do 20, 20-100 oraz powyżej 100 pracowników są mało zróżnicowane i równe, odpowiednio: -11,3 pkt., -14,8 pkt. oraz -13,0 pkt. Wyraźnie większą, dodatnią wartość, +10,1 pkt., saldo przyjęło dla grupy przedsiębiorstw państwowych.

Prognoza wartości salda w ujęciu ogółem wynosi -1,2 pkt., dla sektora prywatnego -4,3 pkt., a publicznego +13,2 pkt. W nadchodzącym kwartale można zatem oczekiwać poprawy sytuacji finansowej przede wszystkim przedsiębiorstw publicznych.

8. W porównaniu z poprzednim kwartałem stopień wykorzystania mocy produkcyjnych zakładów budowlanych niemal się nie zmienił. Wartość salda w ujęciu ogółem wynosi +14,9 pkt., dla sektora prywatnego +9,5 pkt., a publicznego +38,6 pkt. Nie sprawdziły się więc optymistyczne prognozy z poprzedniego kwartału. Prognozy dotyczące wykorzystania mocy produkcyjnych w nadchodzącym kwartale są gorsze od obecnej oceny. Prognoza wartości salda w ujęciu ogółem wynosi +6,2 pkt., dla sektora prywatnego +6,4 pkt., a publicznego +1,8 pkt.

9. Przedsiębiorstwa budowlane wciąż ograniczają inwestycje. Wartość salda dla sektora prywatnego jest równa -19,0 pkt. i chociaż w sektorze publicznym jest dodatnia (+12,2 pkt.), w ujęciu

ogółem wynosi -13,5 pkt. Prognozy nakładów inwestycyjnych na najbliższy kwartał również są pesymistyczne. Niewielkiego wzrostu można oczekiwać tylko w sektorze publicznym. Prognozowana wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -16,5 pkt., dla sektora prywatnego -20,6 pkt., a publicznego +6,1 pkt.

10. W bieżącym kwartale wartości salda odpowiedzi na pytanie o ogólną sytuację gospodarczą są ujemne dla wszystkich analizowanych grup zakładów. Wartość salda w ujęciu ogółem wynosi -14,2 pkt. Jest mniejsza o 4,0 punkty od wartości z poprzedniego kwartału i o 10,0 punktów niższa niż w III kwartale rok temu. Wartości salda dla sektora prywatnego i publicznego wynoszą, odpowiednio: -14,8 pkt. i -4,5 pkt.

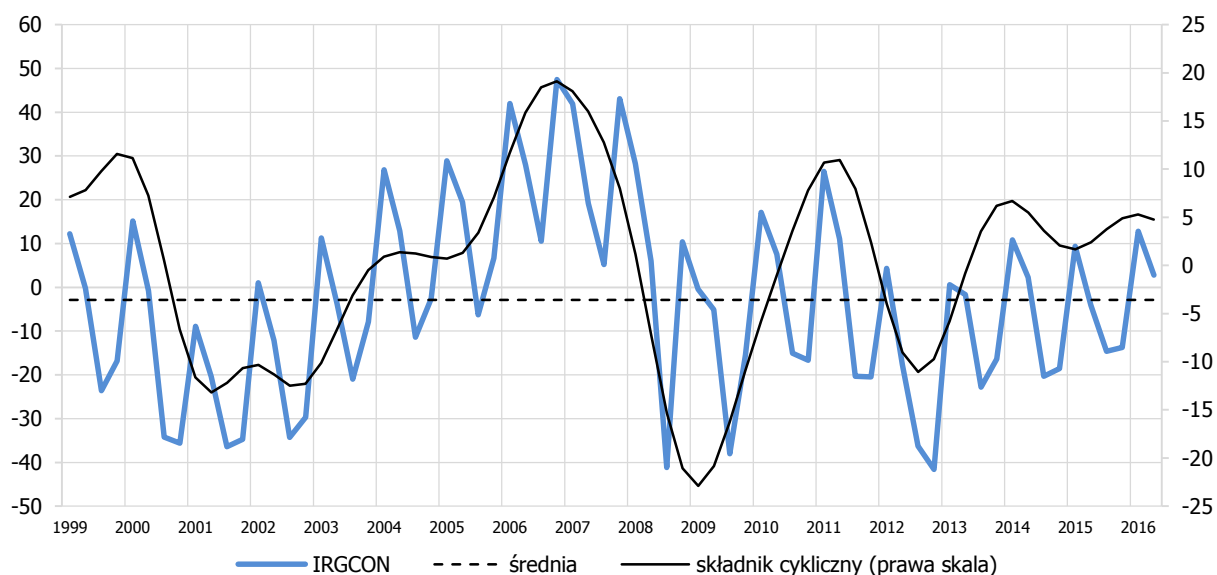
Tak jak ocena ogólnej sytuacji gospodarczej, również ocena sytuacji budownictwa jest negatywna we wszystkich analizowanych grupach zakładów, z jednym jednak wyjątkiem – w grupie przedsiębiorstw państwowych wartość salda jest dodatnia i równa +7,3 pkt. Ocena sytuacji w branży jest gorsza od stanu gospodarki. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o sytuację budownictwa wynosi -19,5 pkt. W porównaniu z poprzednim kwartałem jest mniejsza o 8,0 punktów, a w porównaniu z III kwartałem 2015 roku mniejsza o 15,0 punktów. Wartość salda dla sektora prywatnego wynosi -21,8 pkt., a dla sektora publicznego -2,6 pkt.

Zarówno prognozy ogólnej sytuacji gospodarczej jak i prognozy sytuacji budownictwa w nadchodzącym kwartale są zbliżone do obecnych ocen. Dla gospodarki prognozowane wartości salda wynoszą: w ujęciu ogółem -13,3 pkt., dla sektora prywatnego -14,5 pkt., a publicznego -9,9 pkt. Dla budownictwa, odpowiednio: -16,6 pkt., -17,6 pkt. i -9,7 pkt.

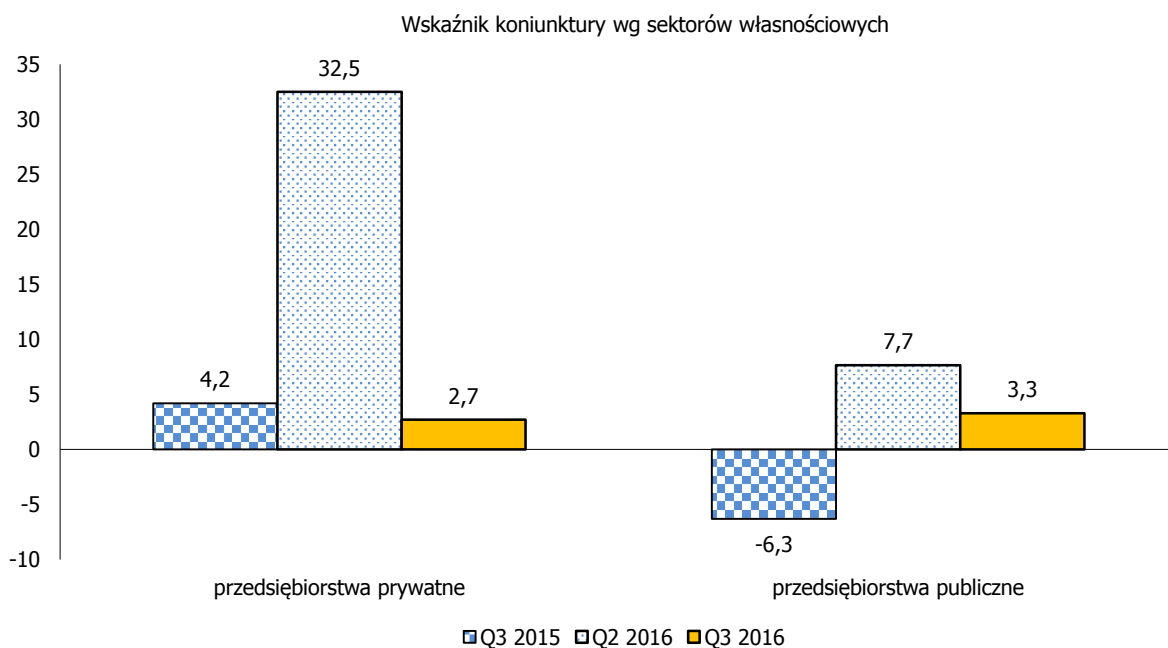
11. Tylko 5 % zakładów budowlanych stwierdza, że nie ma barier, które ograniczałyby ich aktywność produkcyjną. Silna konkurencja wewnątrz gałęzi nadal jest główną barierą rozwoju działalności budowlanej. Wskazuje na nią 62,8 % zakładów budowlanych (w poprzednim kwartale 61,2 %). Drugą barierą jest niedostateczny popyt (39,7 % zakładów, w poprzednim kwartale 44,5 %), a trzecią nadmierne obciążenia podatkowe (38,7 %, w poprzednim kwartale 33,5 %). Kolejne miejsca zajmują: zatory płatnicze (33,7 %, w poprzednim kwartale 33,5 %), niestabilność przepisów prawnych (24,1 %, w poprzednim kwartale 26,3 %), wysokie ceny surowców i materiałów (20,1 %, w poprzednim kwartale 18,2 %), trudności w uzyskaniu kredytu (12,1 %, w poprzednim kwartale 10,0 %) oraz niekorzystne warunki pogodowe (8,5 %, w poprzednim kwartale 15,3 %). Z wyjątkiem nadmiernych obciążeń podatkowych, zatorów płatniczych oraz niestabilnego prawa bariery są w obecnym kwartale bardziej dotkliwe dla przedsiębiorstw publicznych niż firm prywatnych. Zakłady budowlane przewidują, że w nadchodzącym kwartale, poza barierą niekorzystnej pogody, układ głównych barier ograniczających ich aktywność produkcyjną nie zmieni się, a trudności spowodowane przez te bariery powinny być mniejsze od obecnych.

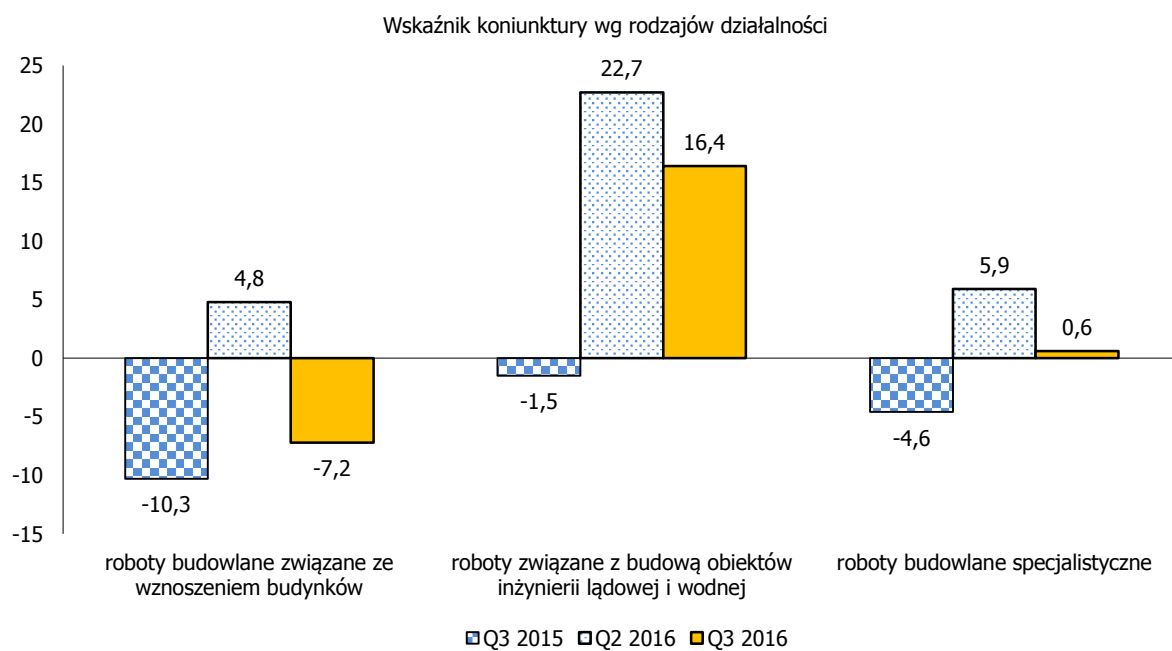
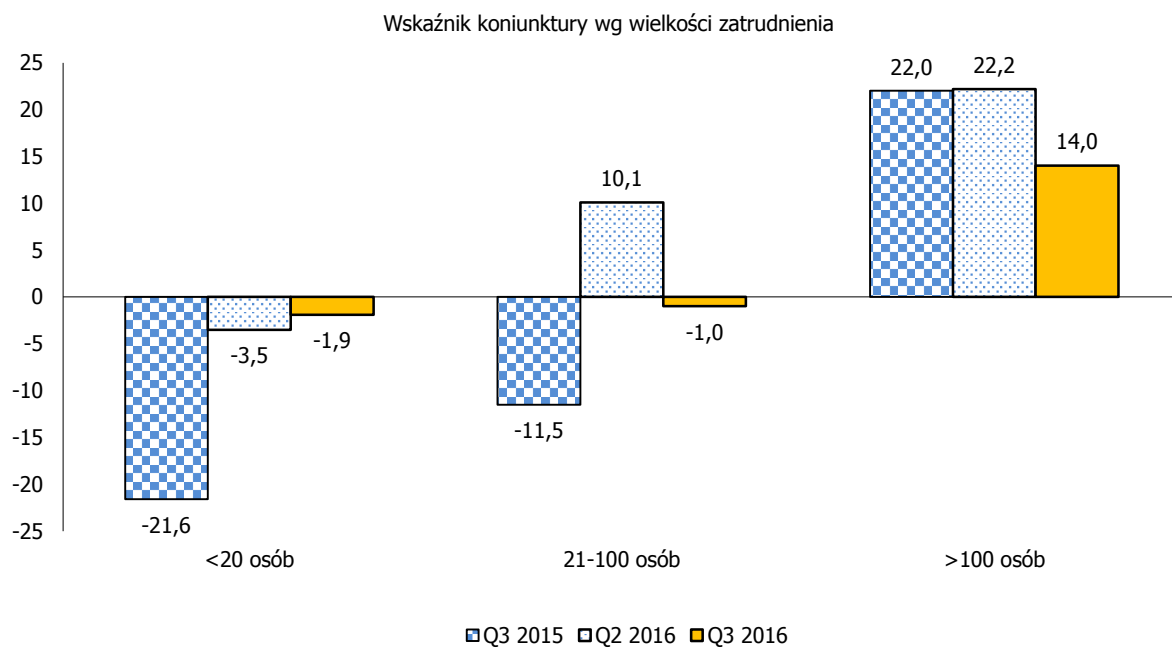
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

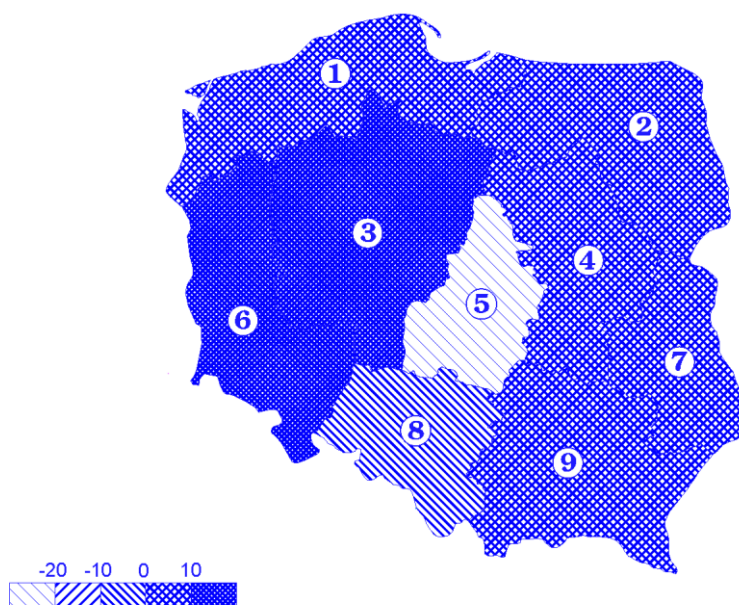

składowe salda	Q2 2015	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016
1. zamówienia ogółem – stan	11,8	7,7	-1,3	-41,0	13,3	12,1
2. wielkość zatrudnienia – przewidywania	7,0	-15,9	-27,9	13,5	12,3	-6,5
wskaźnik koniunktury (IRGCON): (1.+2.)/2	9,4	-4,1	-14,6	-13,8	12,8	2,8

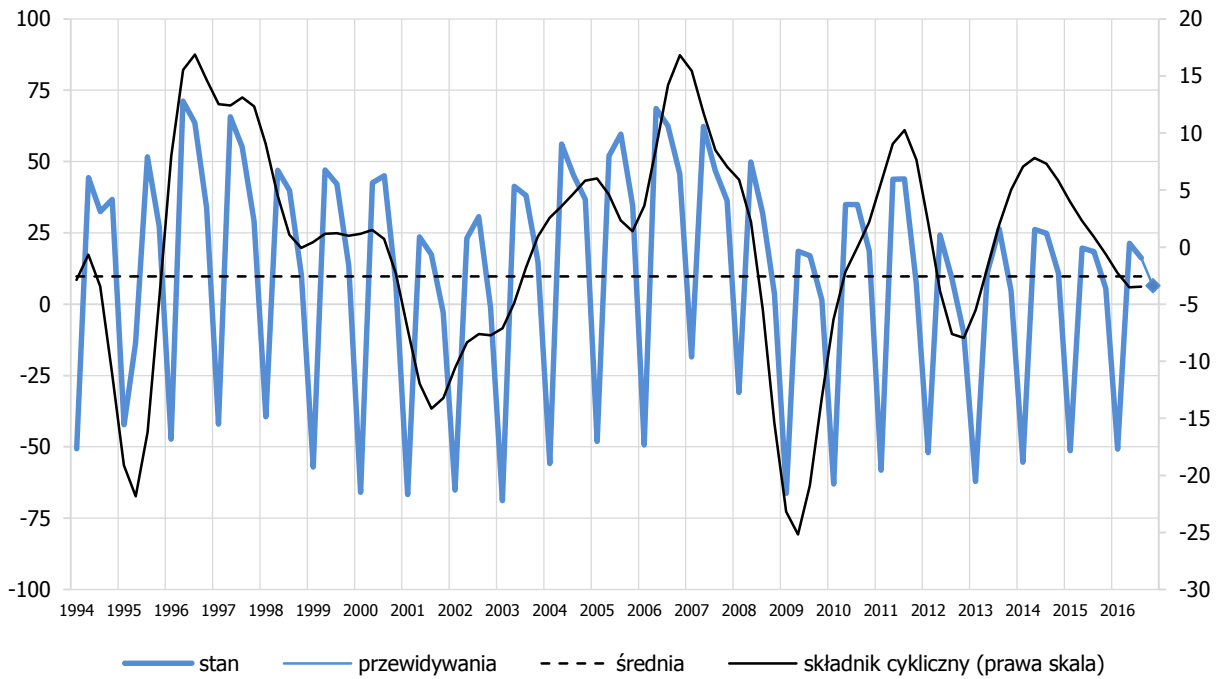

Wskaźnik koniunktury wg regionów

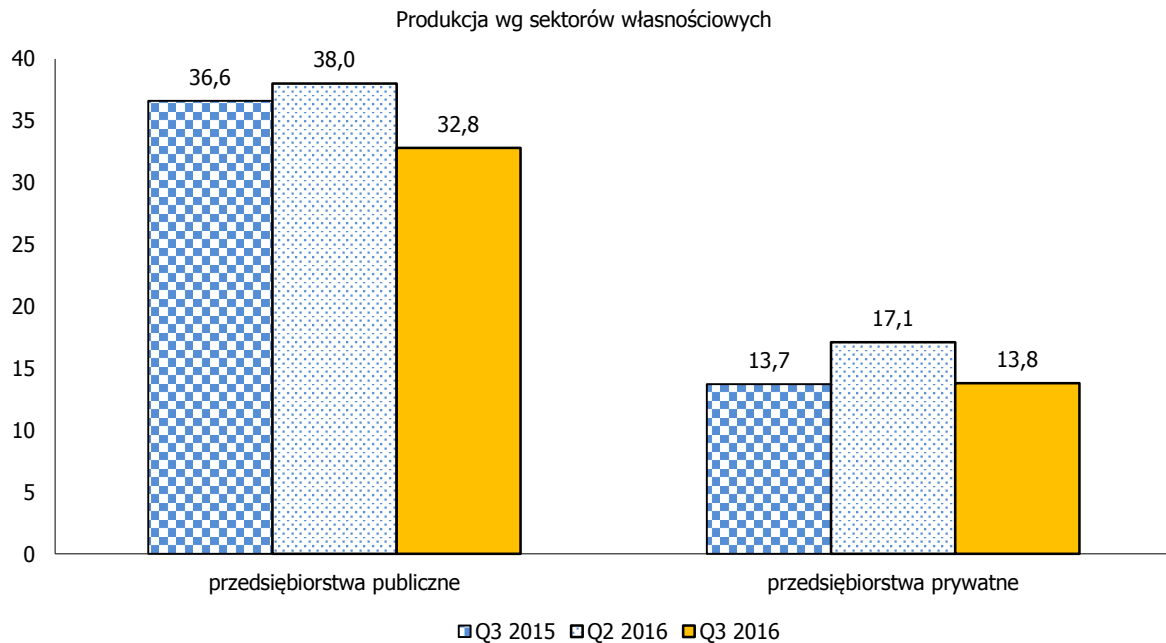

1. Region północny	0,4
2. Region północno-wschodni	3,5
3. Region środkowo-zachodni	12,1
4. Region stołeczny	2,7
5. Region środkowy	-32,4
6. Region południowo-zachodni	17,5
7. Region środkowo-wschodni	9,5
8. Region południowy	-8,4
9. Region południowo-wschodni	5,3

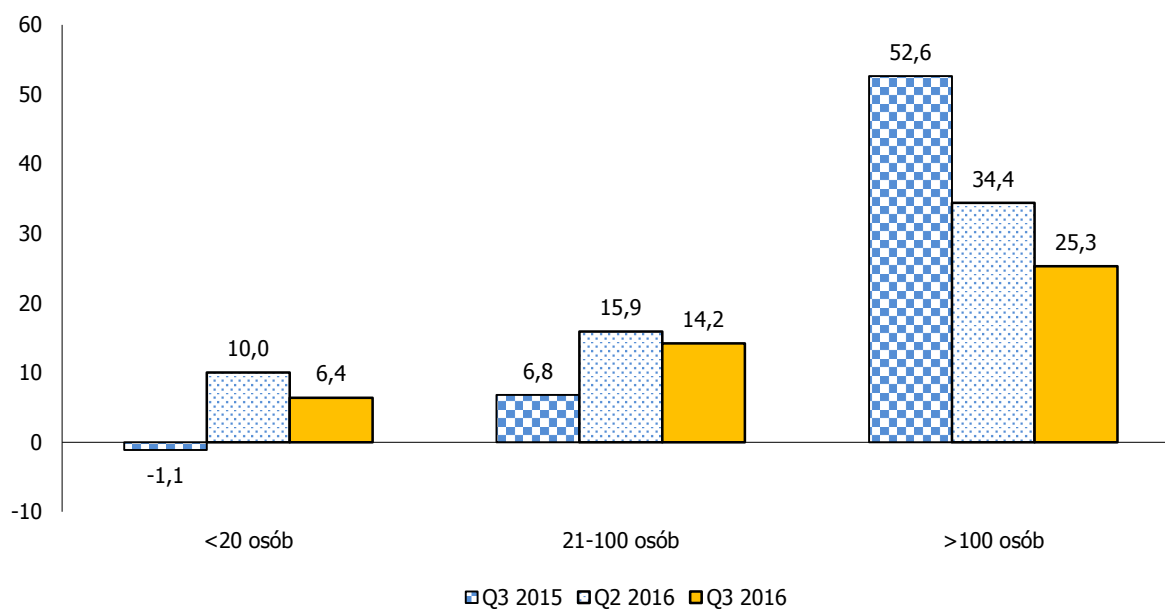
PRODUKCJA

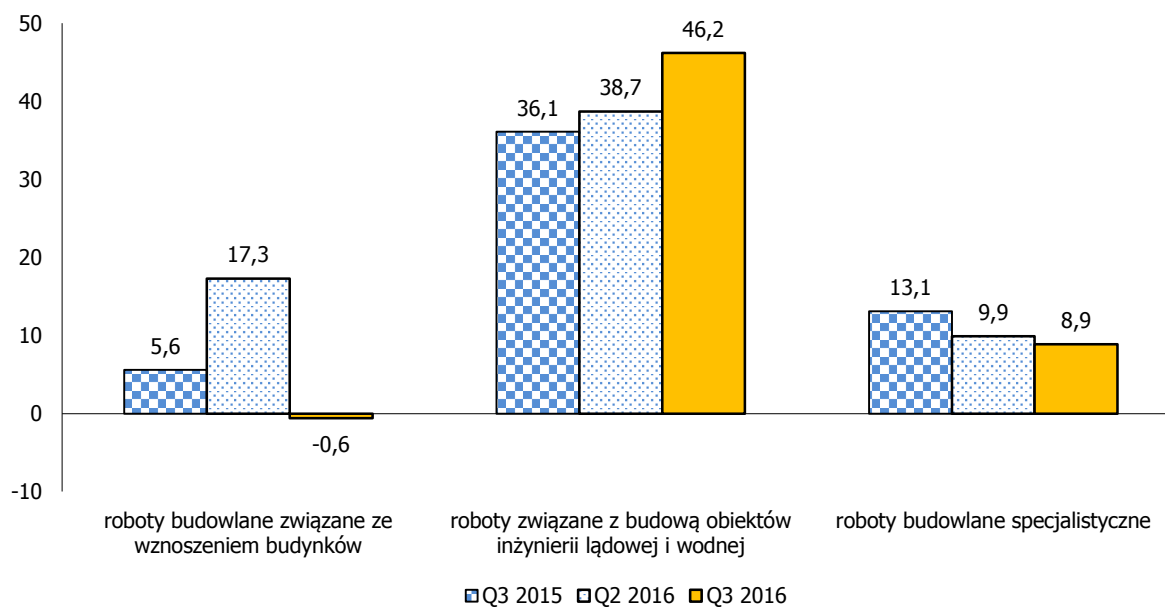
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	przewidywania
1. wzrost	36,1	28,4	9,0	37,3	34,1	25,1
2. brak zmiany	46,2	48,7	31,1	46,7	48,0	56,2
3. spadek	17,7	22,9	59,8	16,0	17,9	18,7
saldo (1.-3.)	18,4	5,5	-50,8	21,3	16,2	6,4

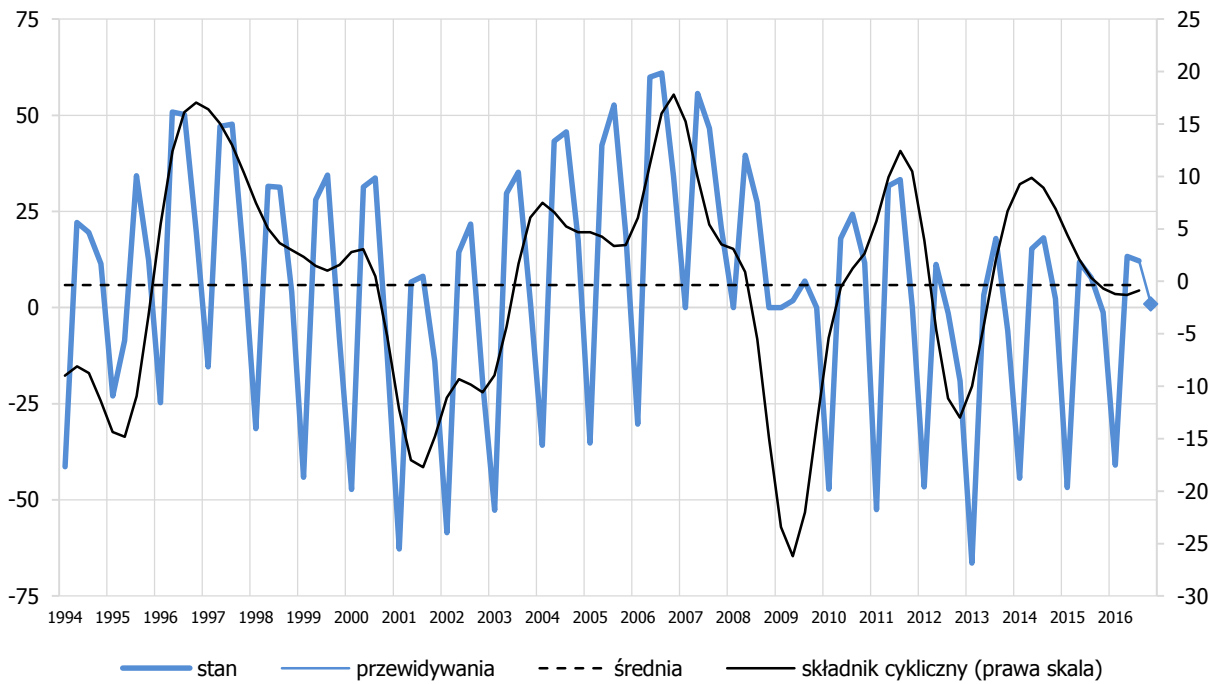
Produkcja wg wielkości zatrudnienia

Produkcja wg rodzajów działalności

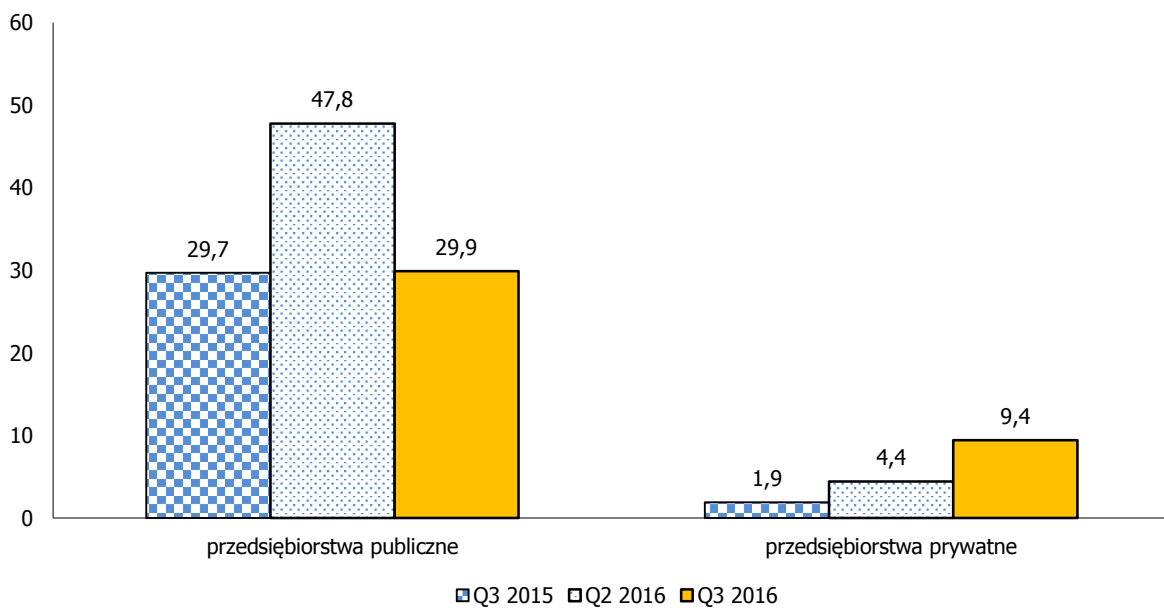

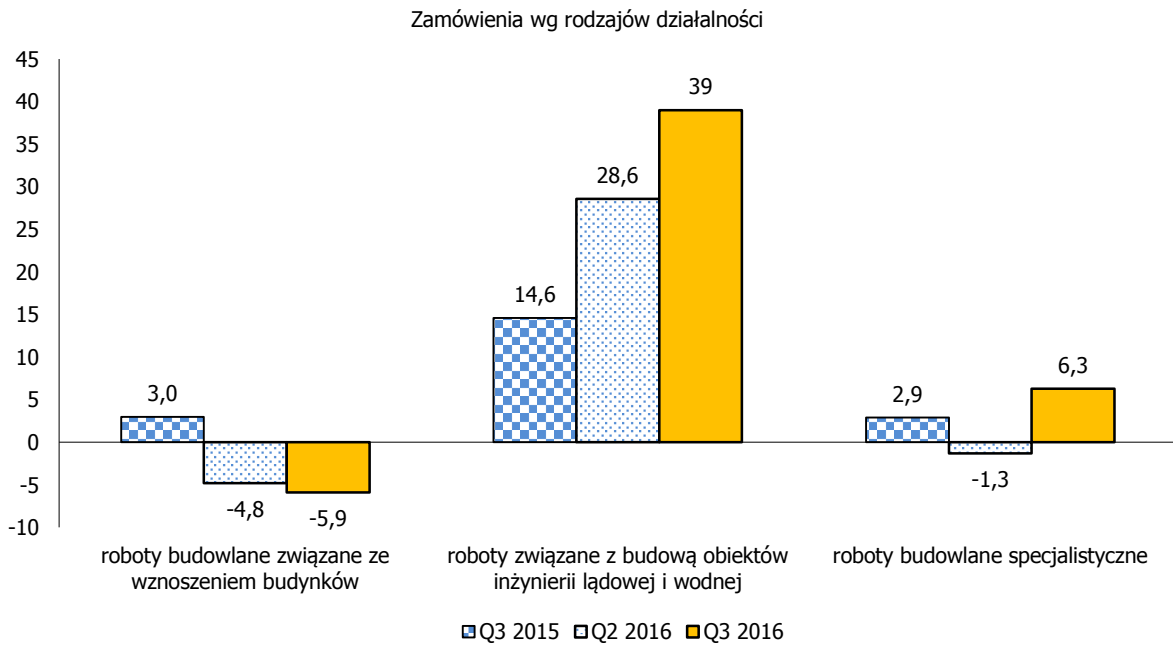
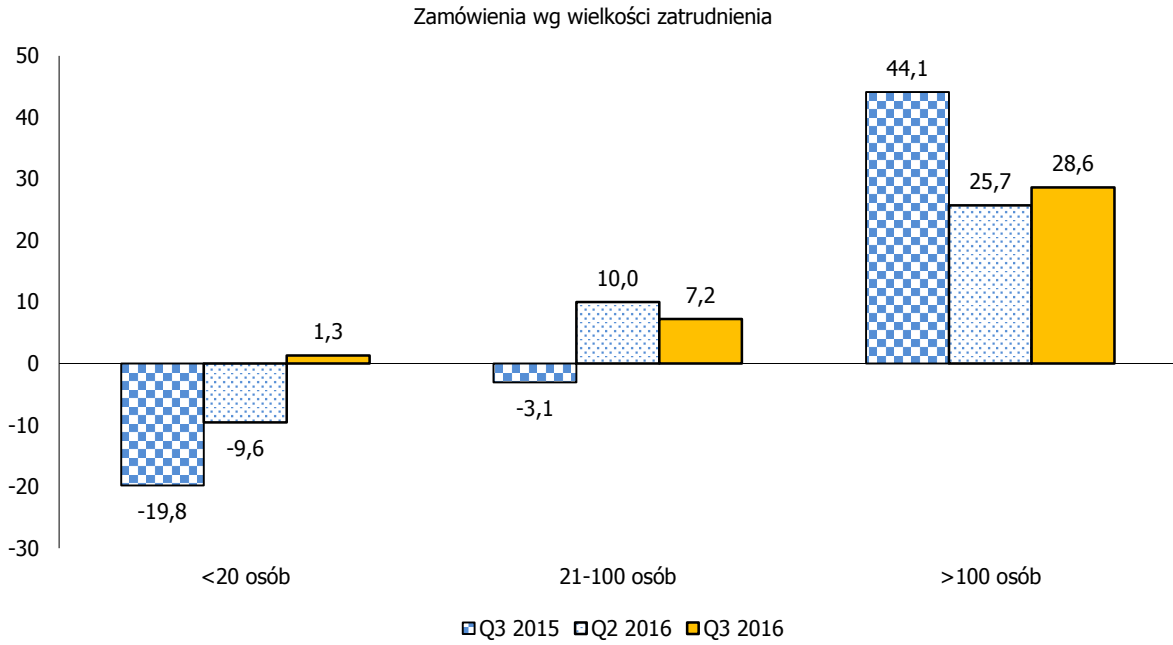
ZAMÓWIENIA OGÓŁEM

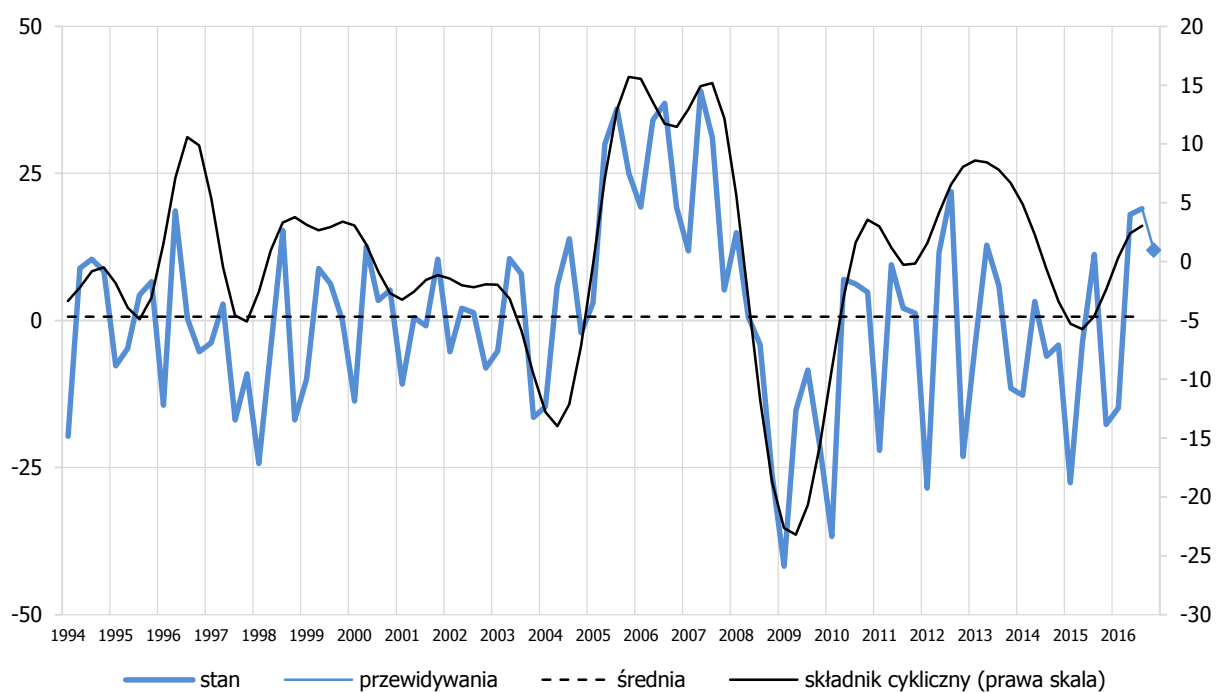
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	przewidywania
1. wzrost	31,4	26,3	12,3	35,6	34,3	25,2
2. brak zmiany	44,9	46,1	34,4	42,1	43,5	50,5
3. spadek	23,7	27,6	53,3	22,3	22,2	24,3
saldo (1.-3.)	7,7	-1,3	-41,0	13,3	12,1	0,9

Zamówienia wg sektorów własnościowych

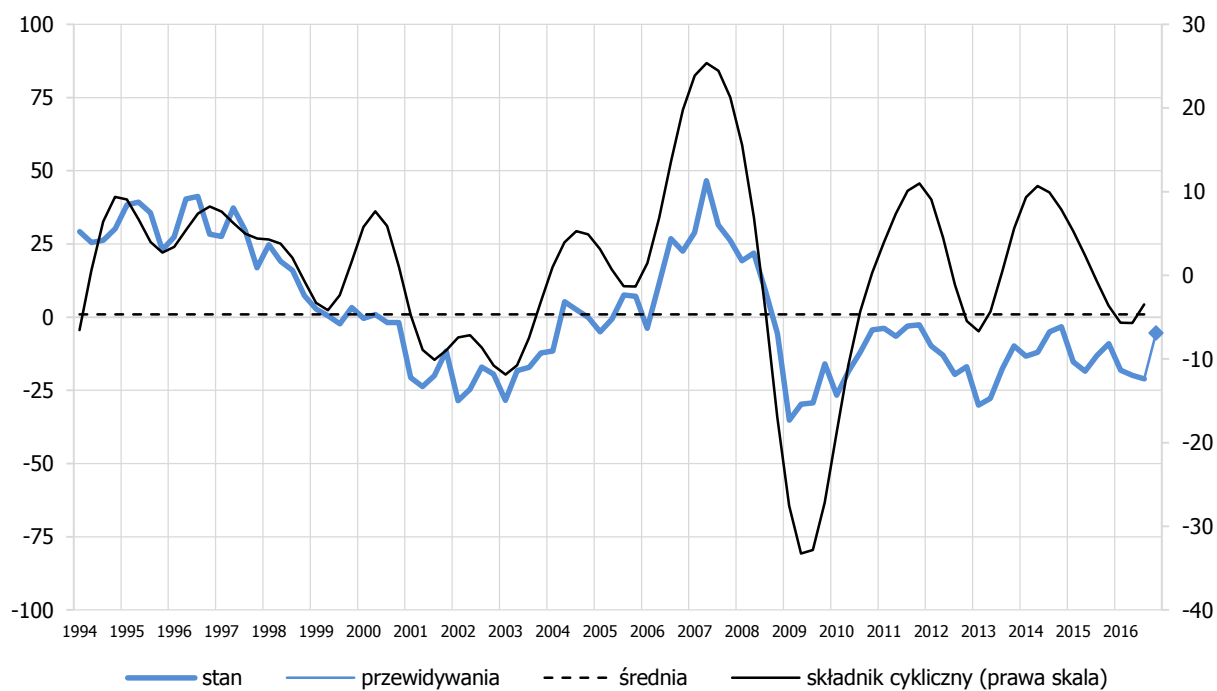

ZAMÓWIENIA EKSPORTOWE

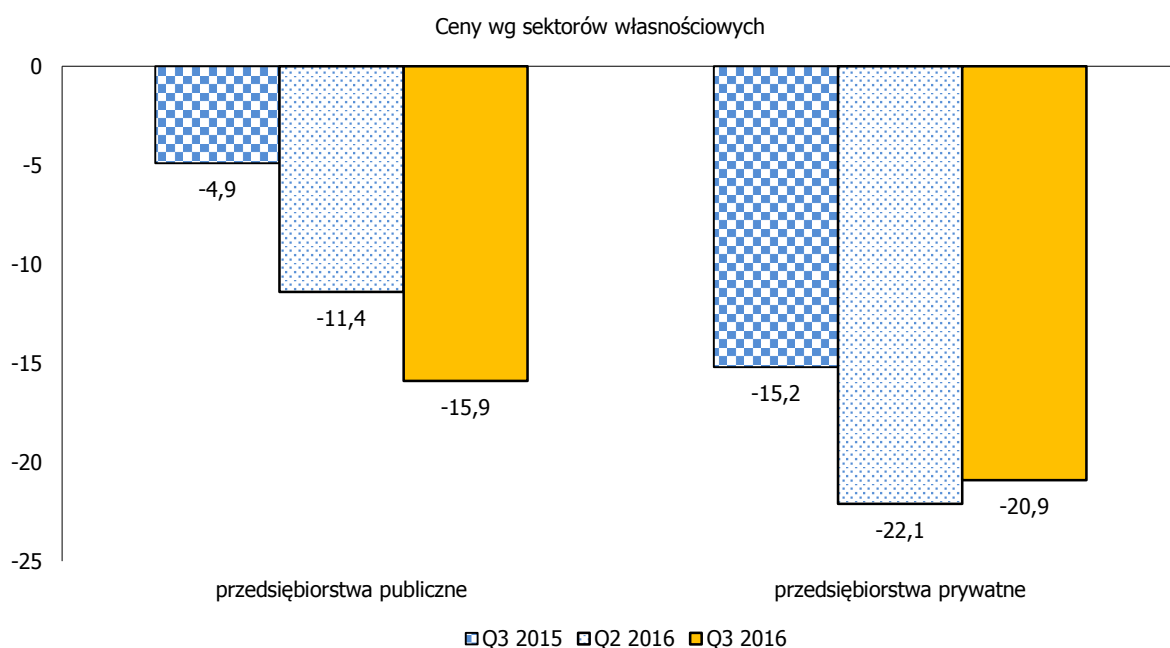

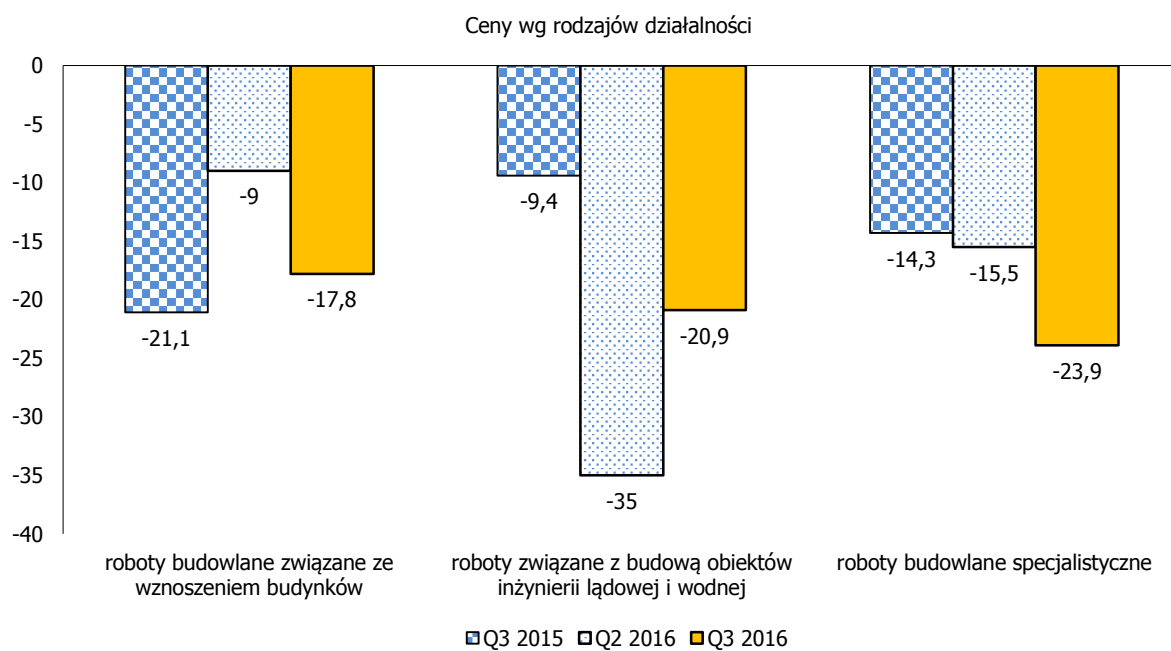
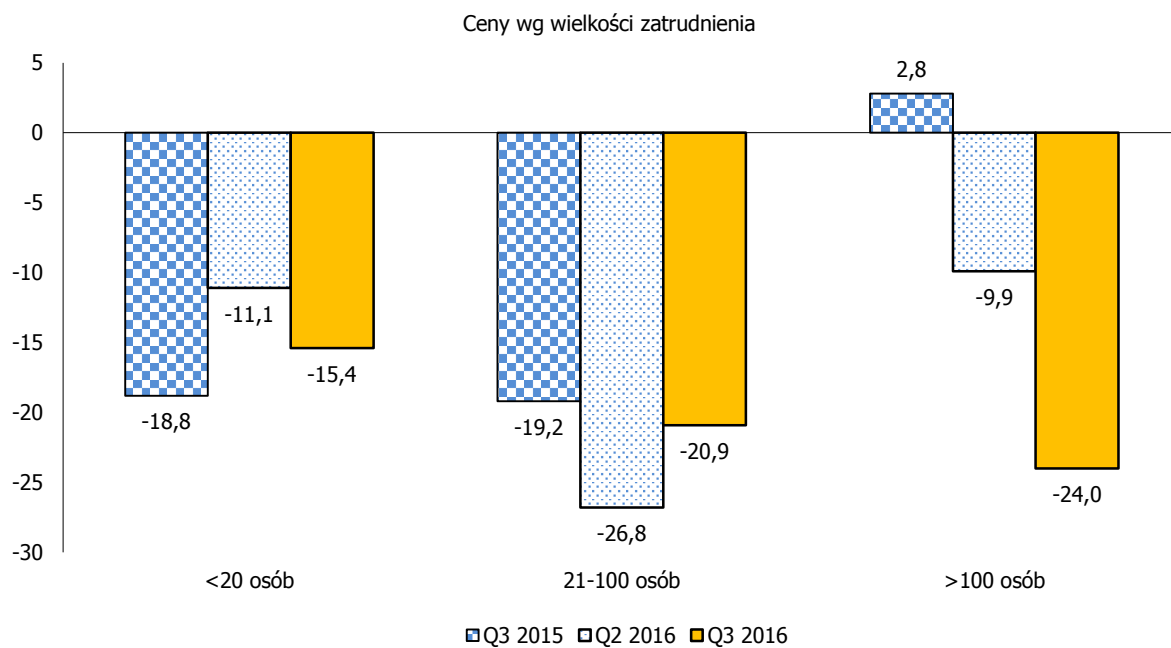
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	przewidywania
1. wzrost	18,1	12,7	10,5	21,8	32,1	22,8
2. brak zmiany	75,0	57,0	64,0	74,4	54,8	66,3
3. spadek	6,9	30,4	25,4	3,8	13,1	10,9
saldo (1.-3.)	11,2	-17,7	-14,9	18,0	19,0	11,9

CENY USŁUG BUDOWLANYCH

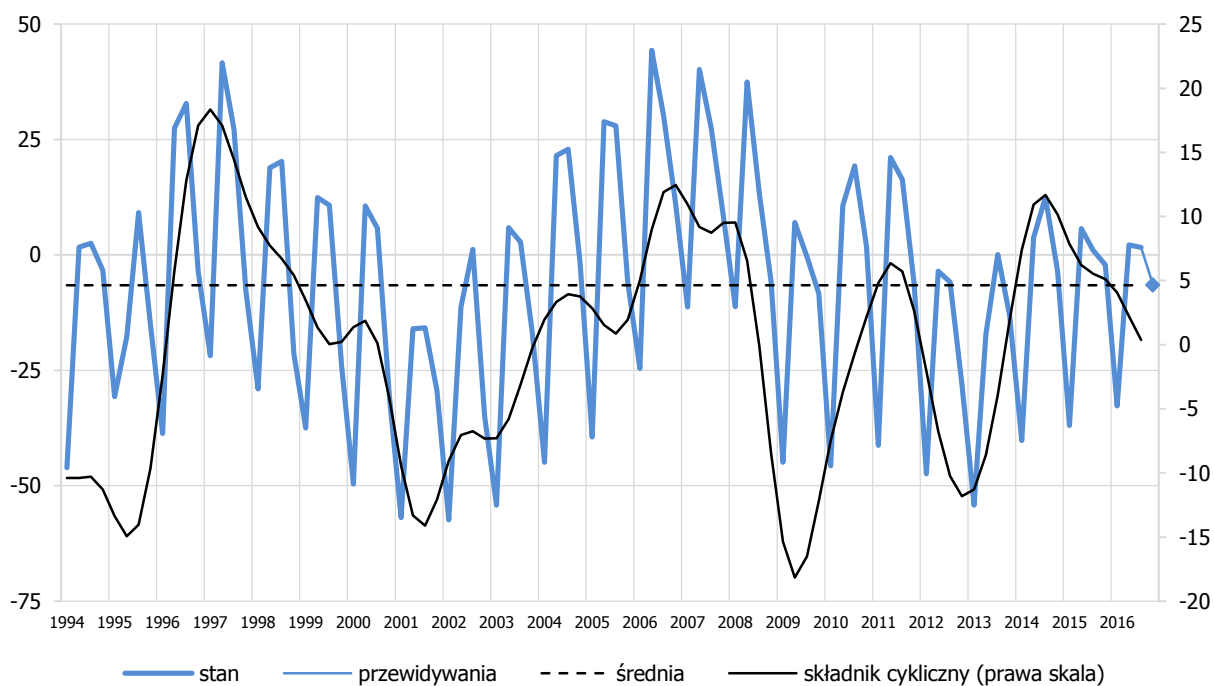

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q1 2016	Q3 2016	przewidywania
1. wzrost	3,1	5,2	1,4	2,7	3,1	6,9
2. brak zmiany	80,7	80,5	79,2	74,7	72,8	80,7
3. spadek	16,2	14,3	19,5	22,6	24,2	12,4
saldo (1.-3.)	-13,1	-9,1	-18,1	-19,9	-21,1	-5,5

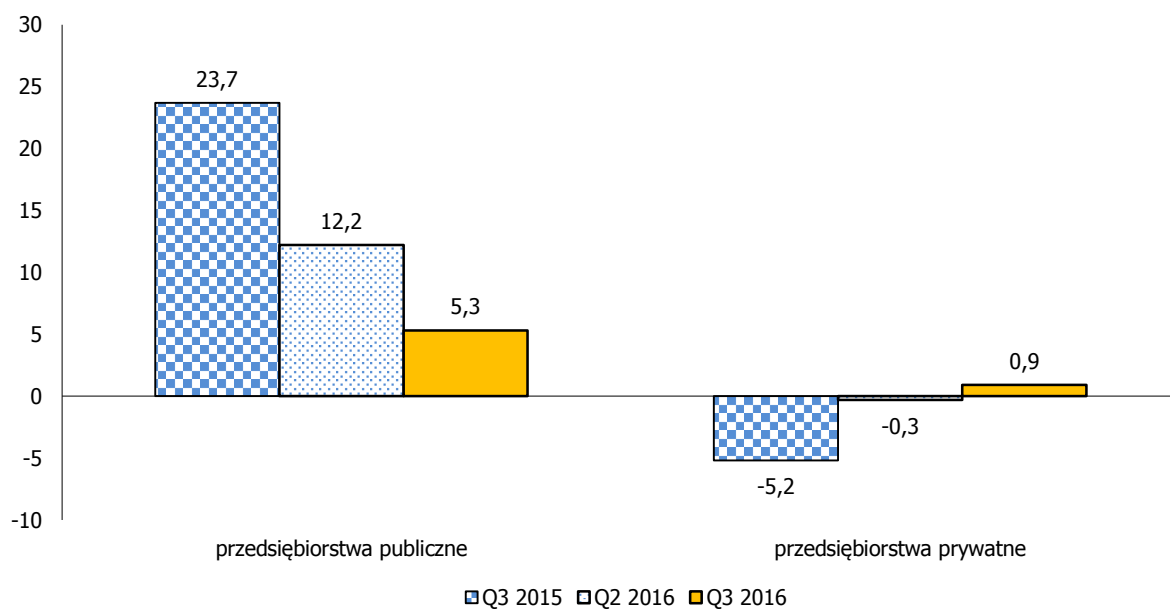

ZATRUDNIENIE

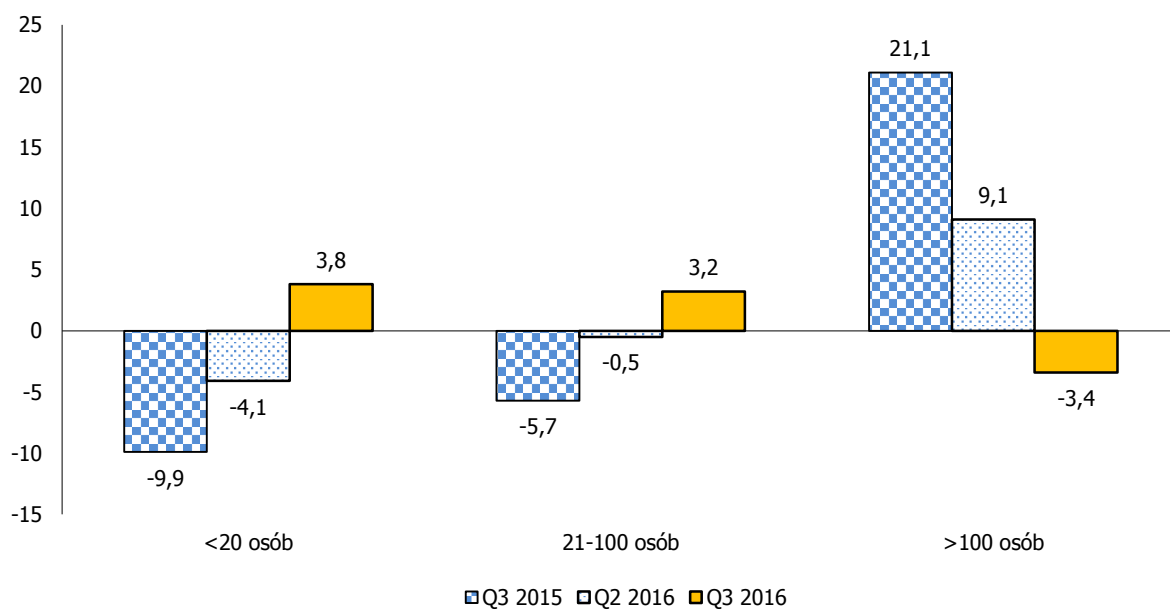

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	przewidywania
1. wzrost	19,0	14,6	7,7	17,3	15,6	9,4
2. brak zmiany	63,0	68,7	51,9	67,6	70,5	74,6
3. spadek	18,0	16,7	40,4	15,1	14,0	15,9
saldo (1.-3.)	1,0	-2,1	-32,7	2,2	1,6	-6,5

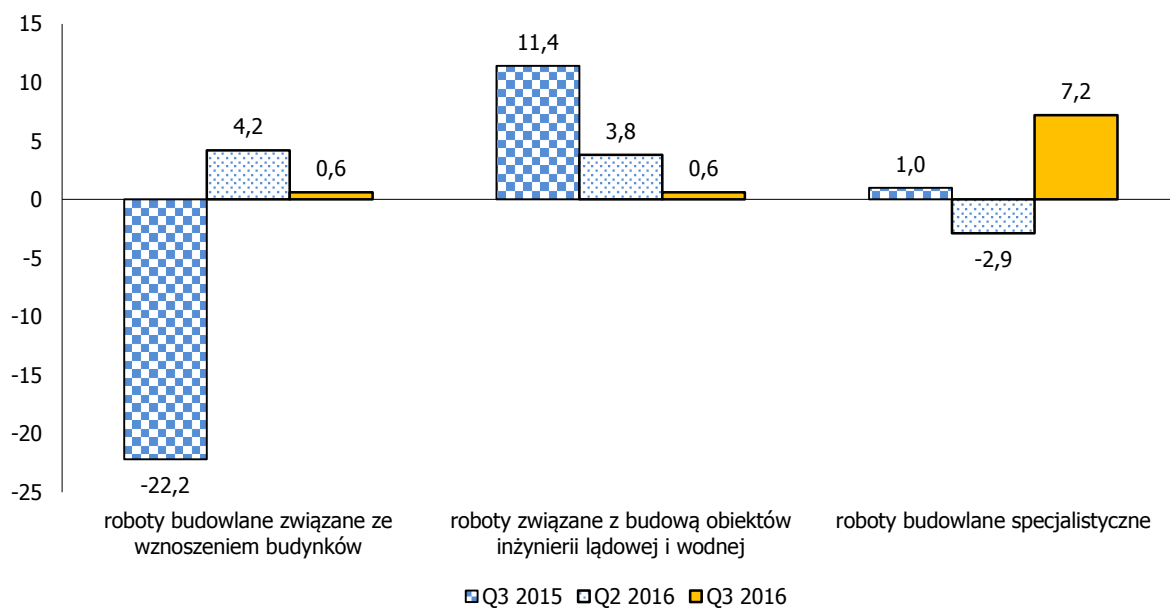
Zatrudnienie wg sektorów własnościowych

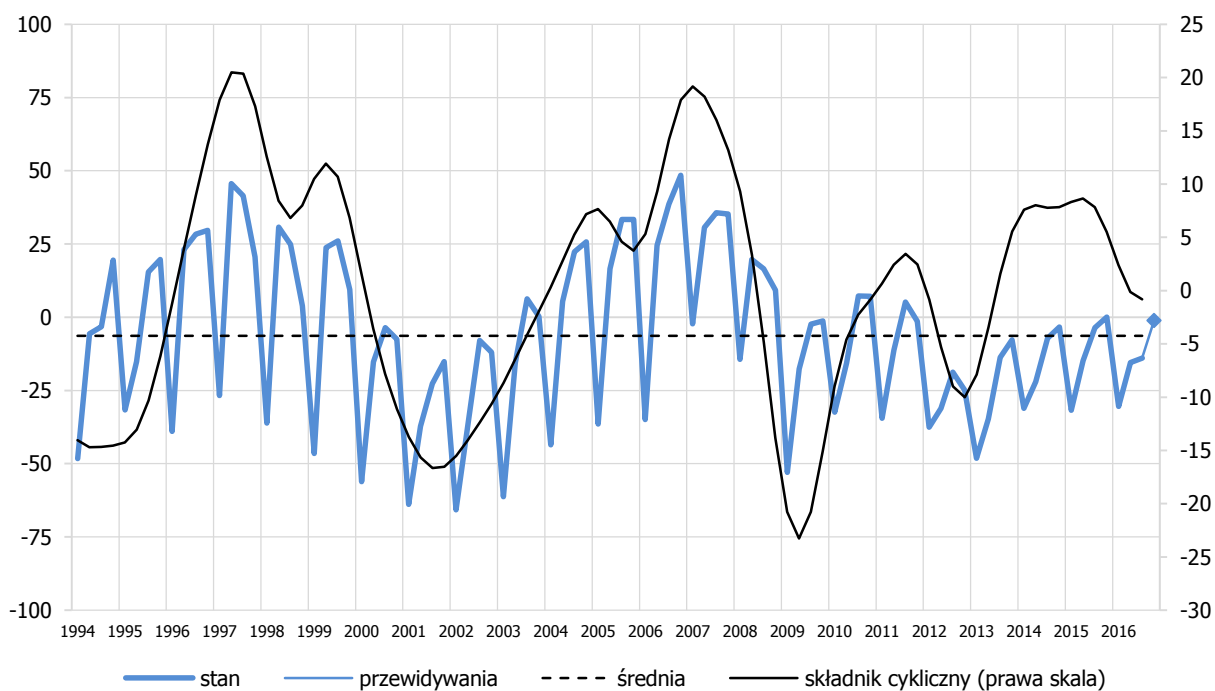
Zatrudnienie wg wielkości zatrudnienia

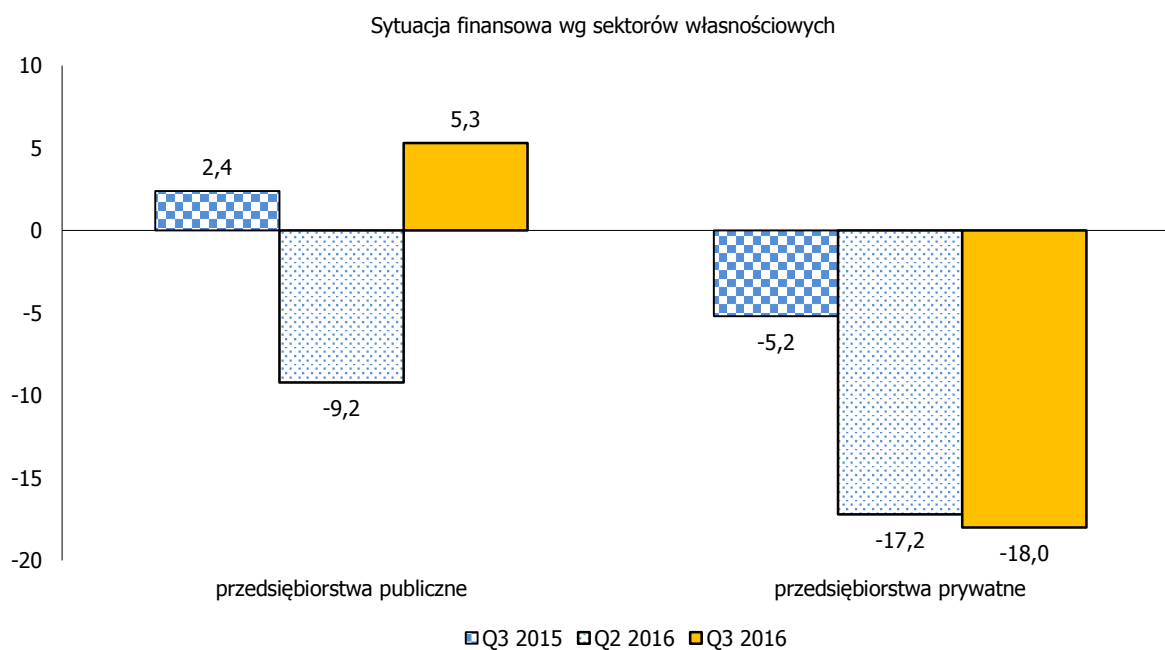
Zatrudnienie wg rodzajów działalności

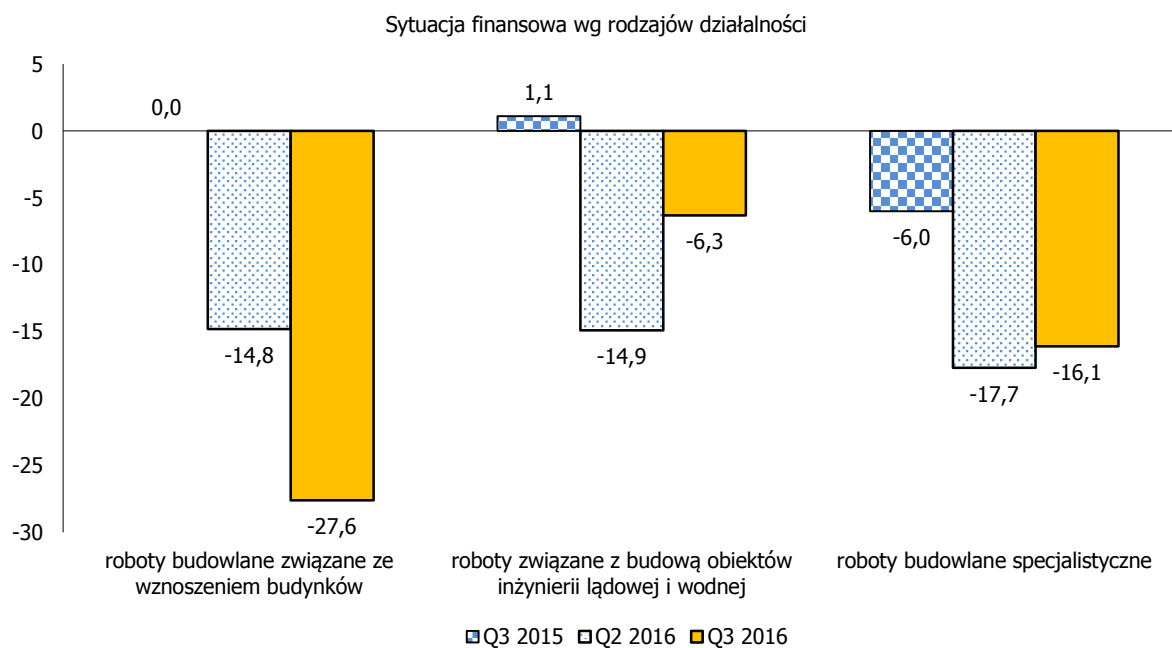
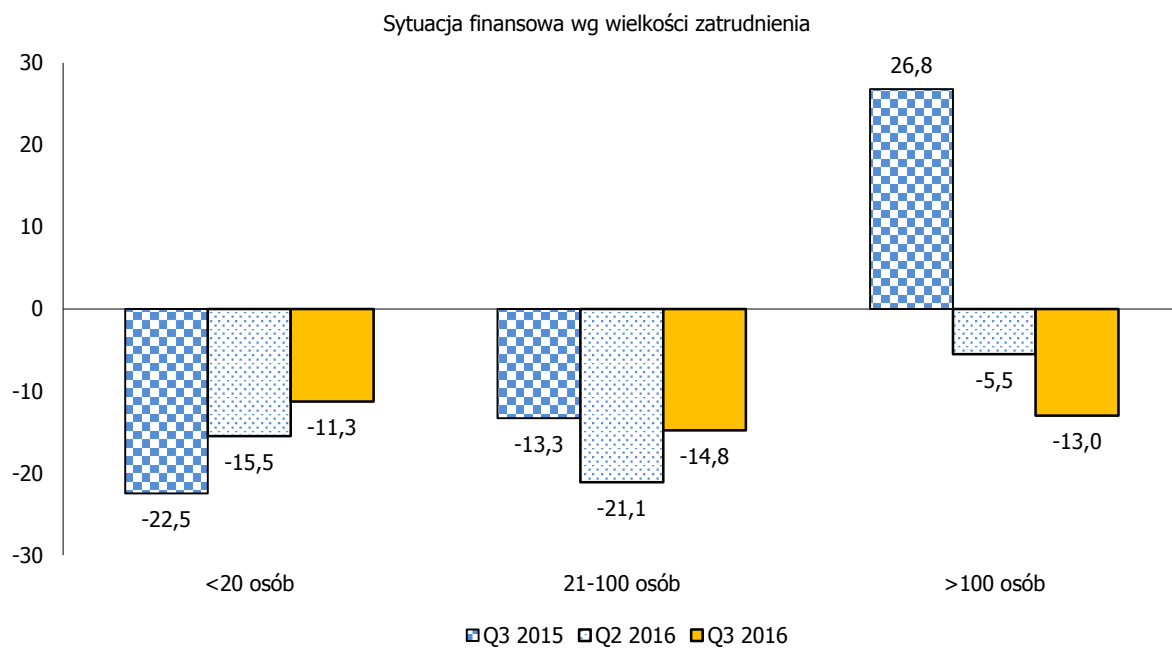

SYTUACJA FINANSOWA

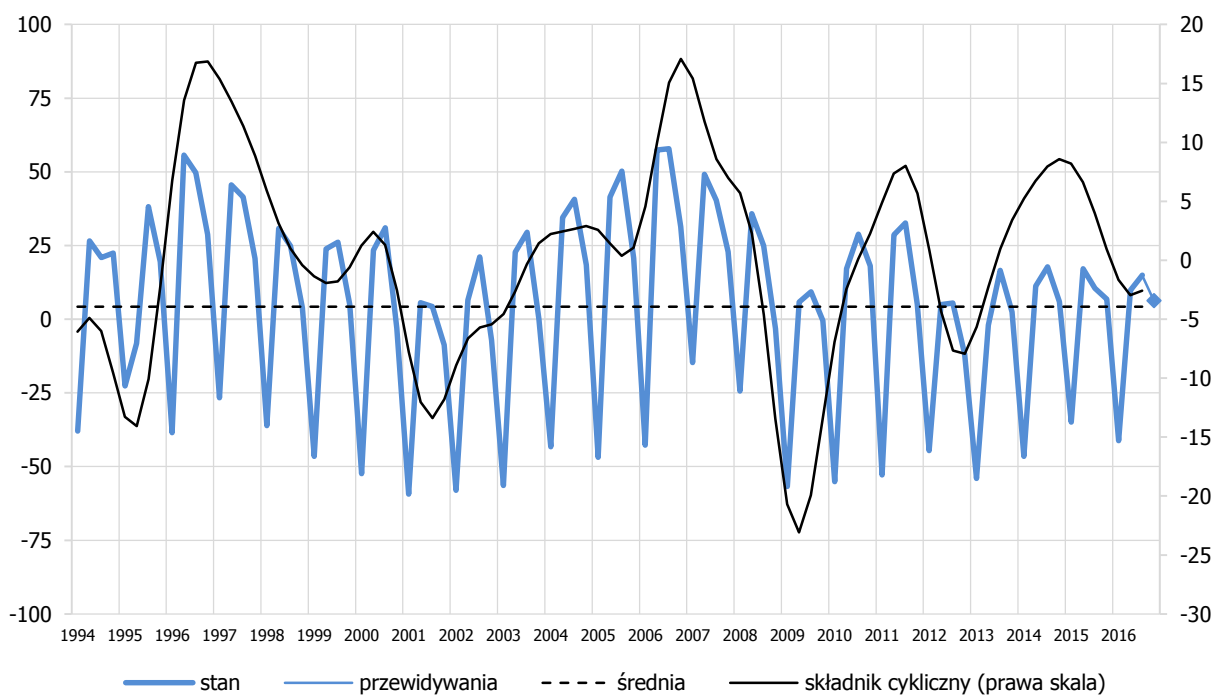

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	przewidywania
1. poprawa	19,2	18,2	7,2	11,7	13,8	18,1
2. brak zmiany	58,0	63,7	55,2	61,1	58,5	62,6
3. pogorszenie	22,8	18,1	37,6	27,2	27,7	19,3
saldo (1.-3.)	-3,6	0,1	-30,4	-15,5	-13,9	-1,2

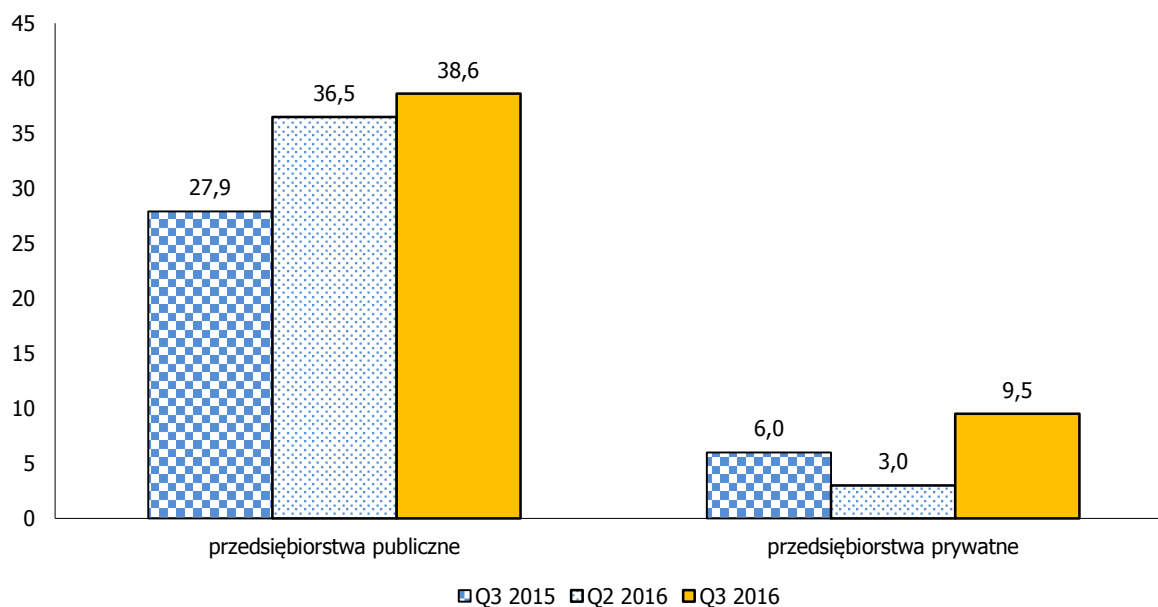

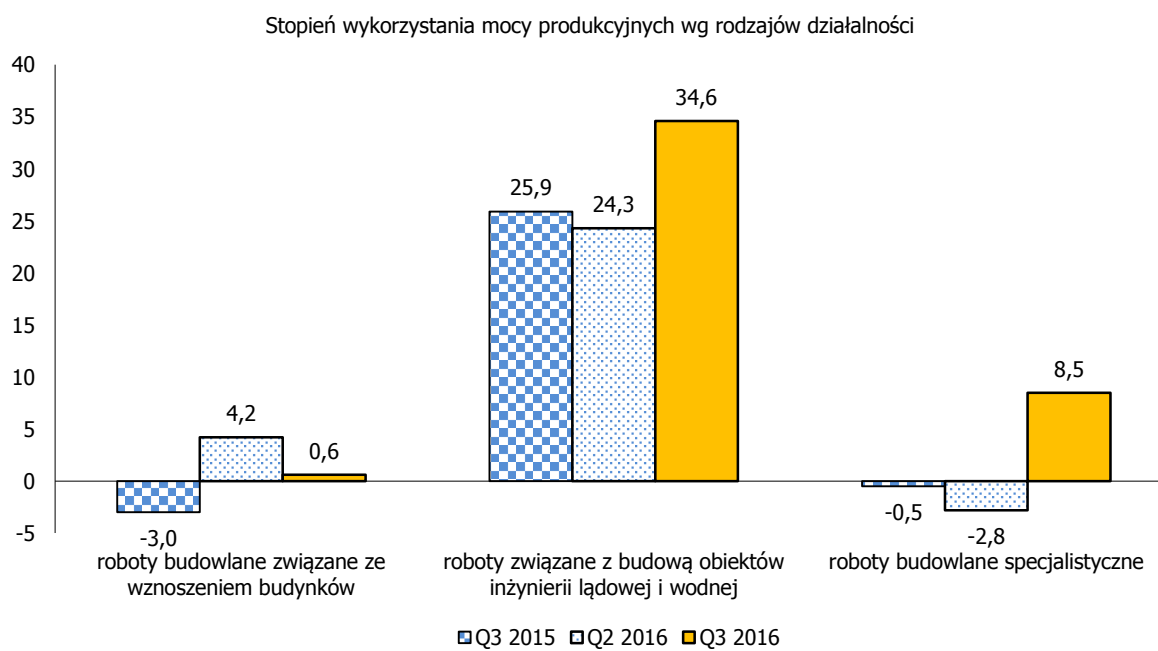
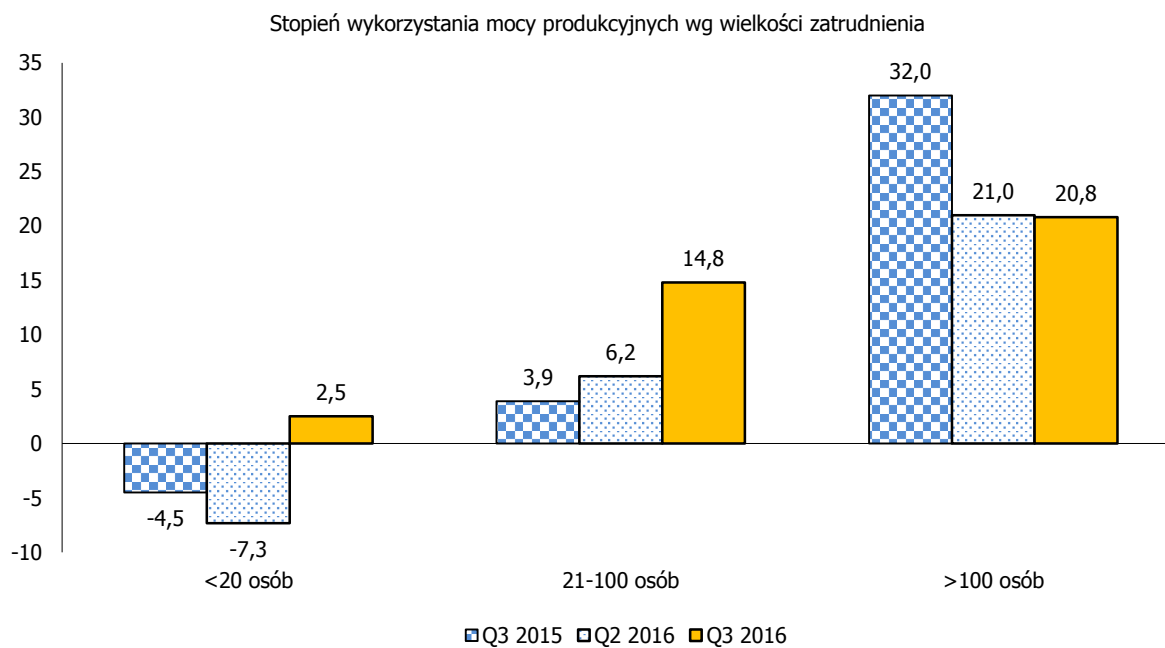
STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MOCY PRODUKCYJNYCH

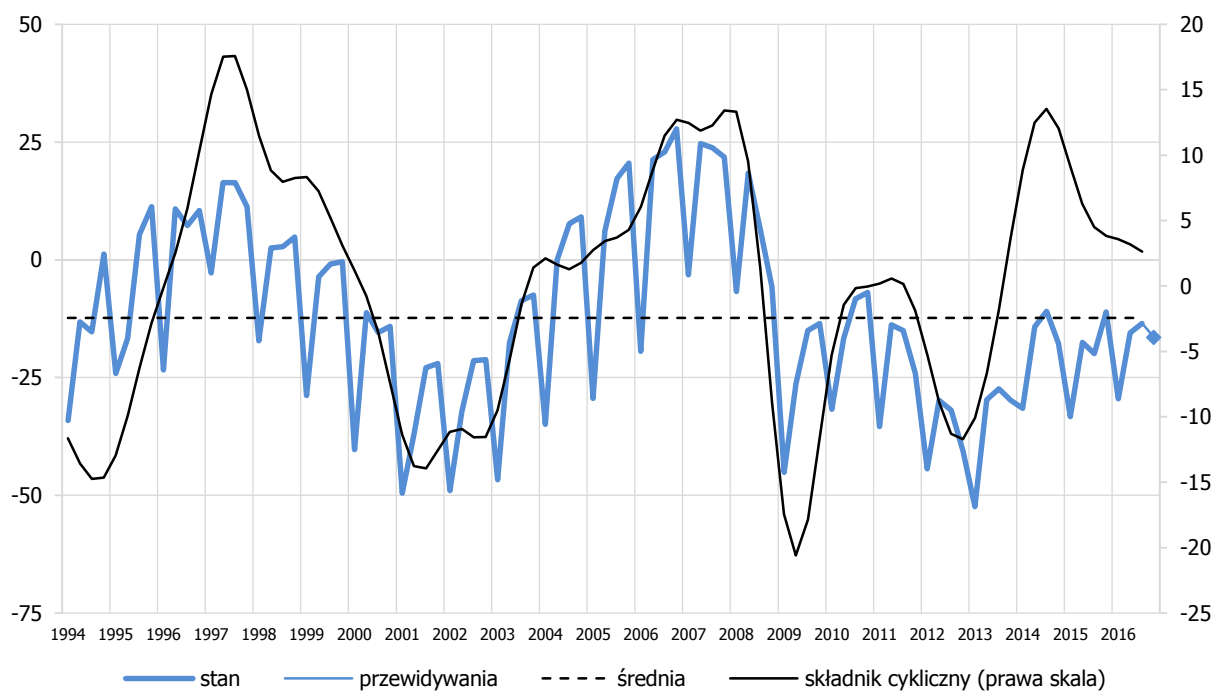
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	przewidywania
1. wzrost	29,5	23,8	7,1	26,4	25,4	18,0
2. brak zmiany	51,5	59,3	44,7	57,0	64,1	70,1
3. spadek	19,0	17,0	48,3	16,6	10,5	11,8
saldo (1.-3.)	10,5	6,8	-41,2	9,8	14,9	6,2

Stożenie wykorzystania mocy produkcyjnych wg sektorów własnościowych

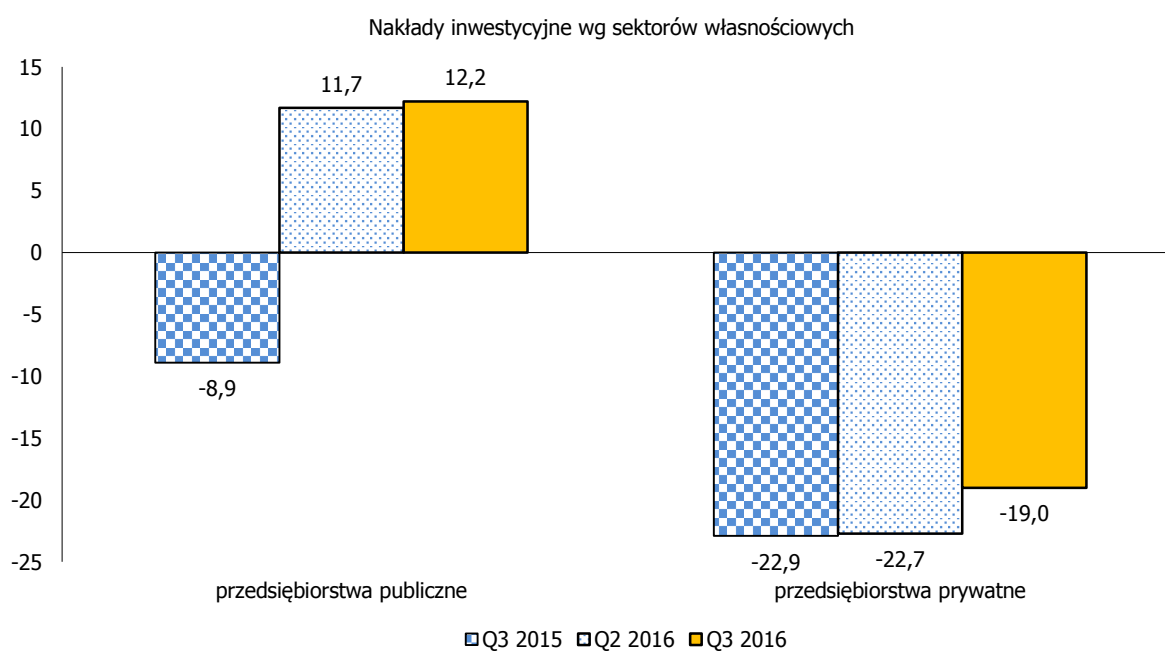

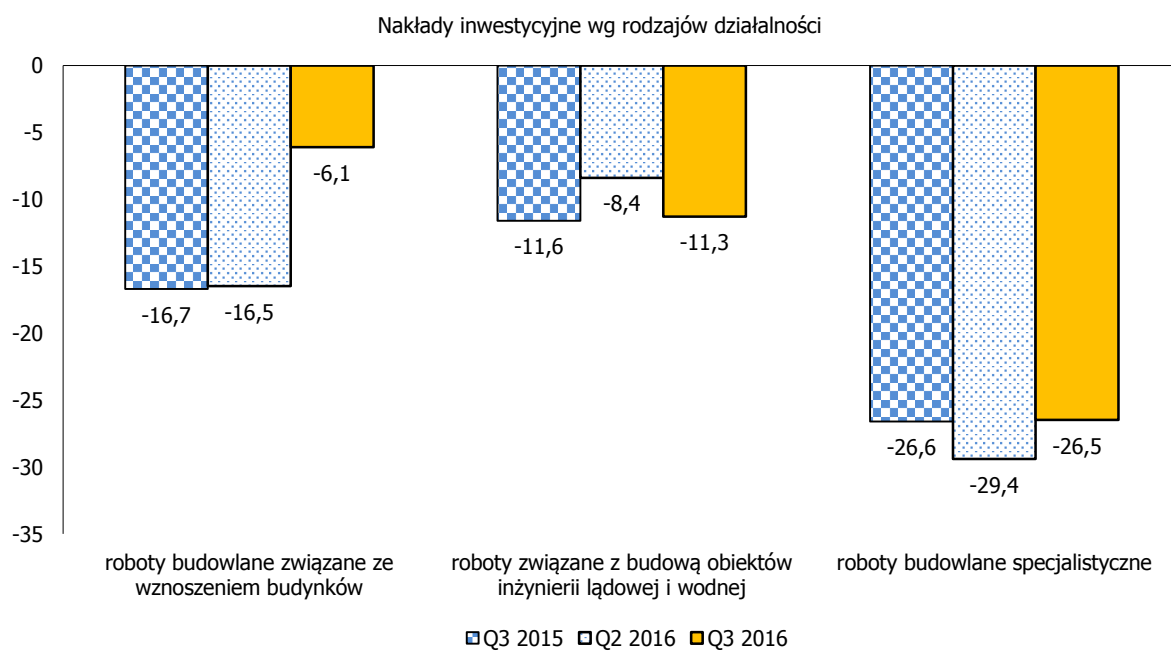
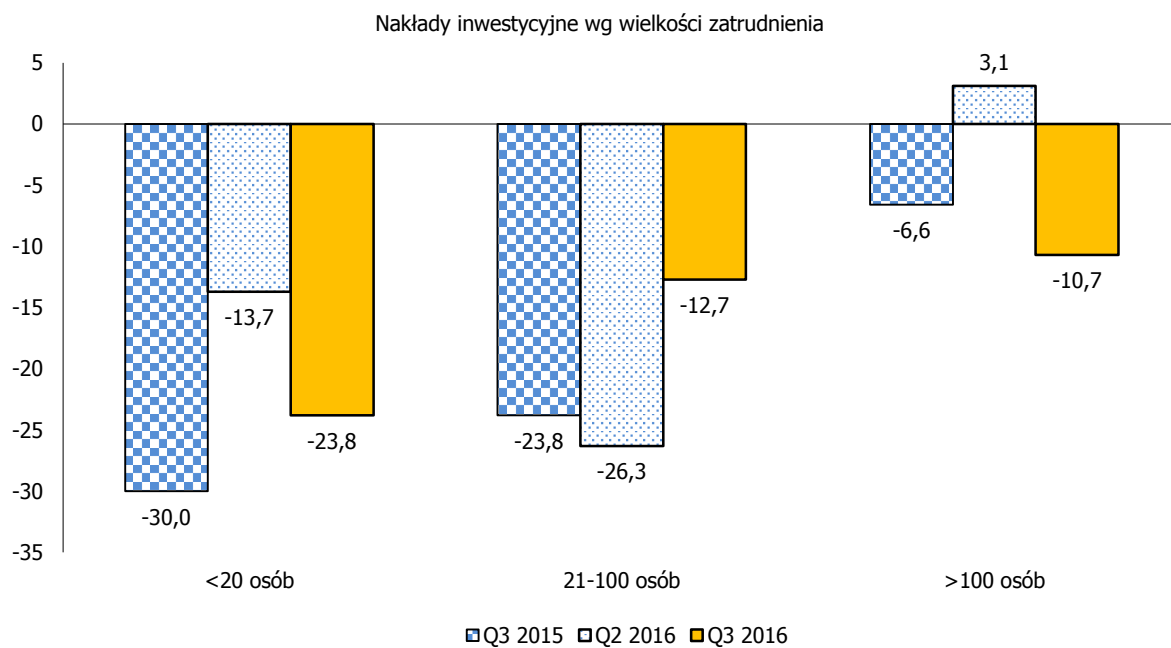

NAKŁADY INWESTYCYJNE

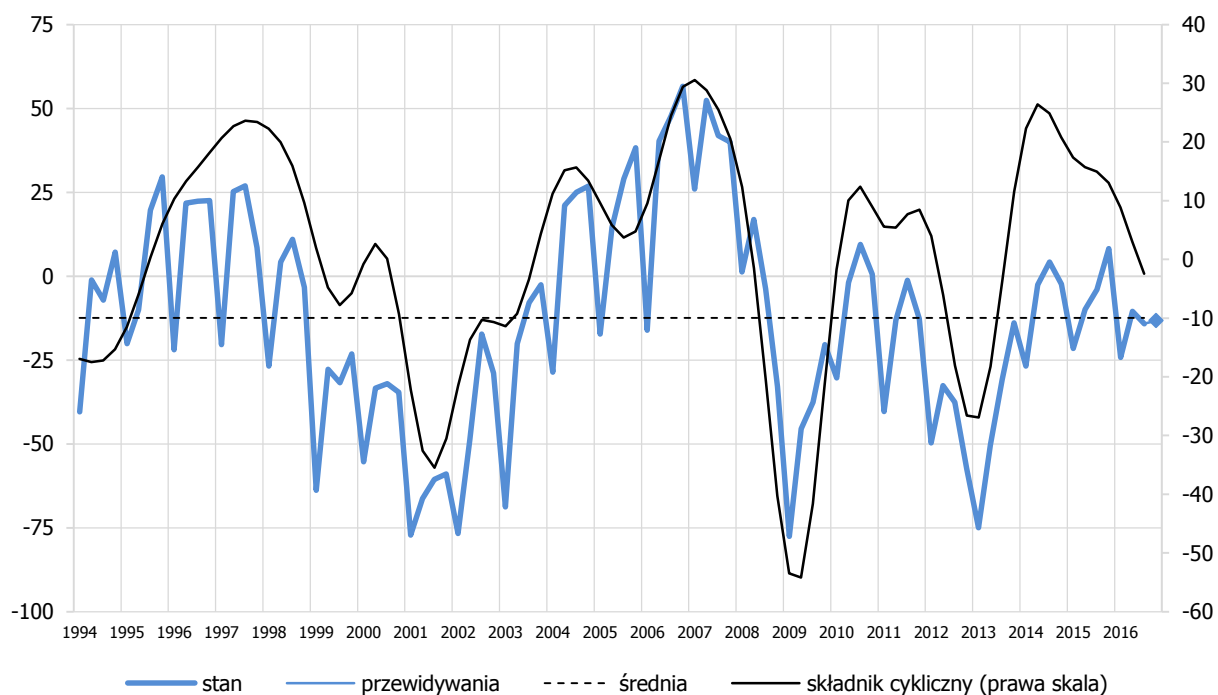

warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	przewidywania
1. wzrost	8,0	11,9	6,5	13,7	11,8	7,9
2. brak zmiany	64,1	65,0	57,5	57,0	62,9	67,7
3. spadek	27,9	23,0	36,0	29,2	25,3	24,4
saldo (1.-3.)	-19,9	-11,1	-29,5	-15,5	-13,5	-16,5

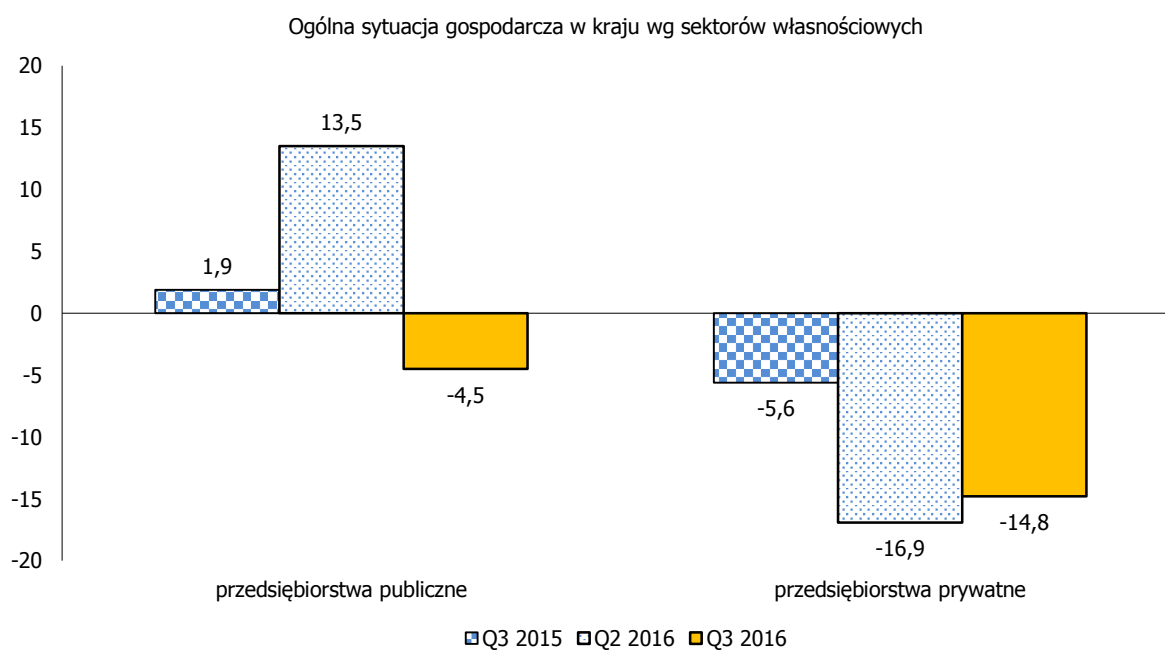

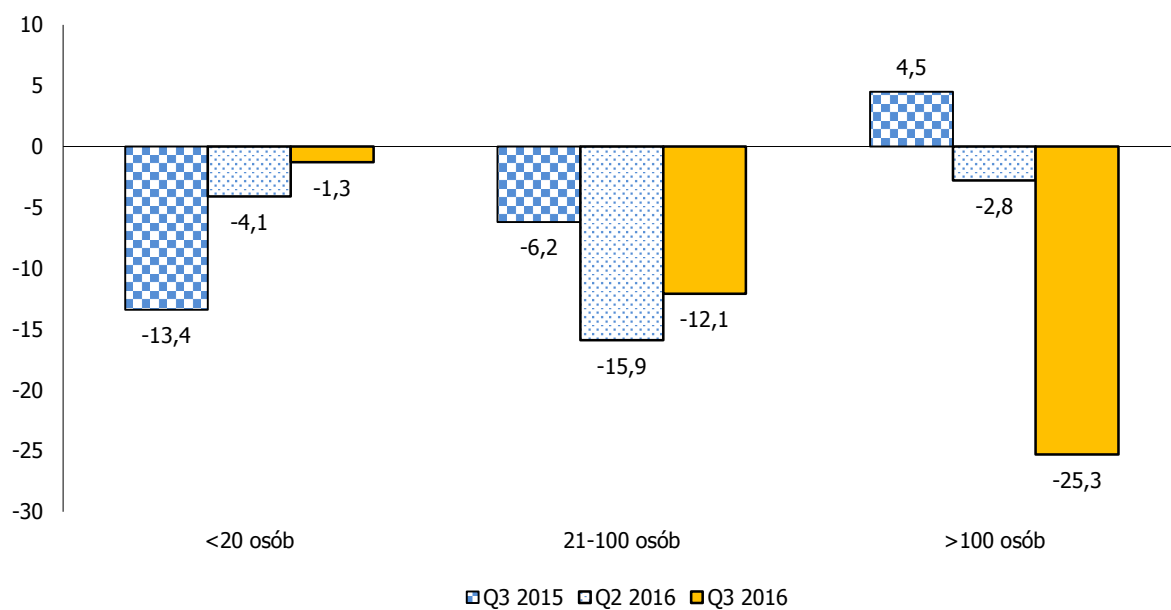
OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA W KRAJU

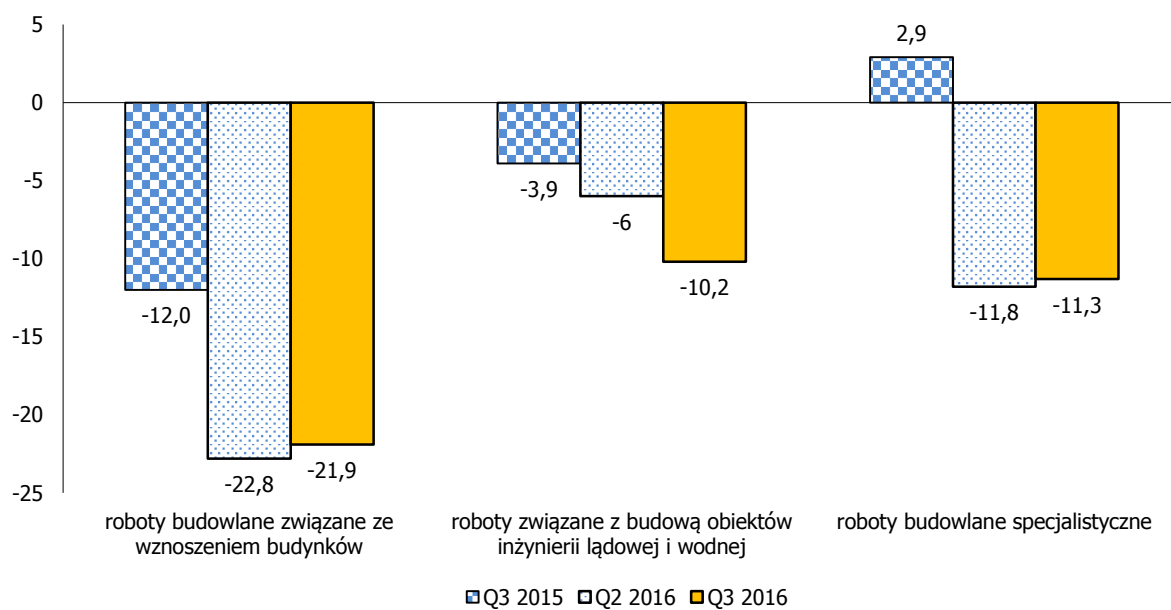
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	przewidywania
1. poprawa	15,7	19,6	4,3	12,7	12,1	12,3
2. brak zmiany	64,6	69,1	67,2	64,1	61,5	62,1
3. pogorszenie	19,7	11,4	28,5	23,2	26,3	25,6
saldo (1.-3.)	-4,0	8,2	-24,2	-10,5	-14,2	-13,3

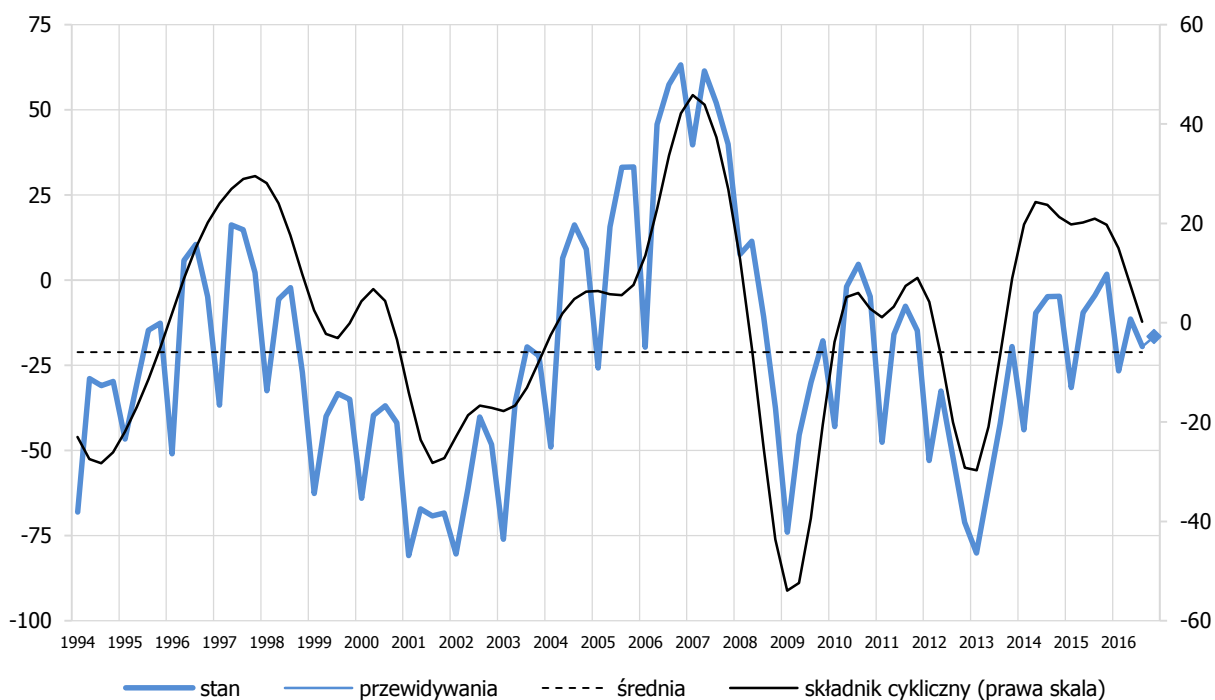
Ogólna sytuacja gospodarcza w kraju wg wielkości zatrudnienia

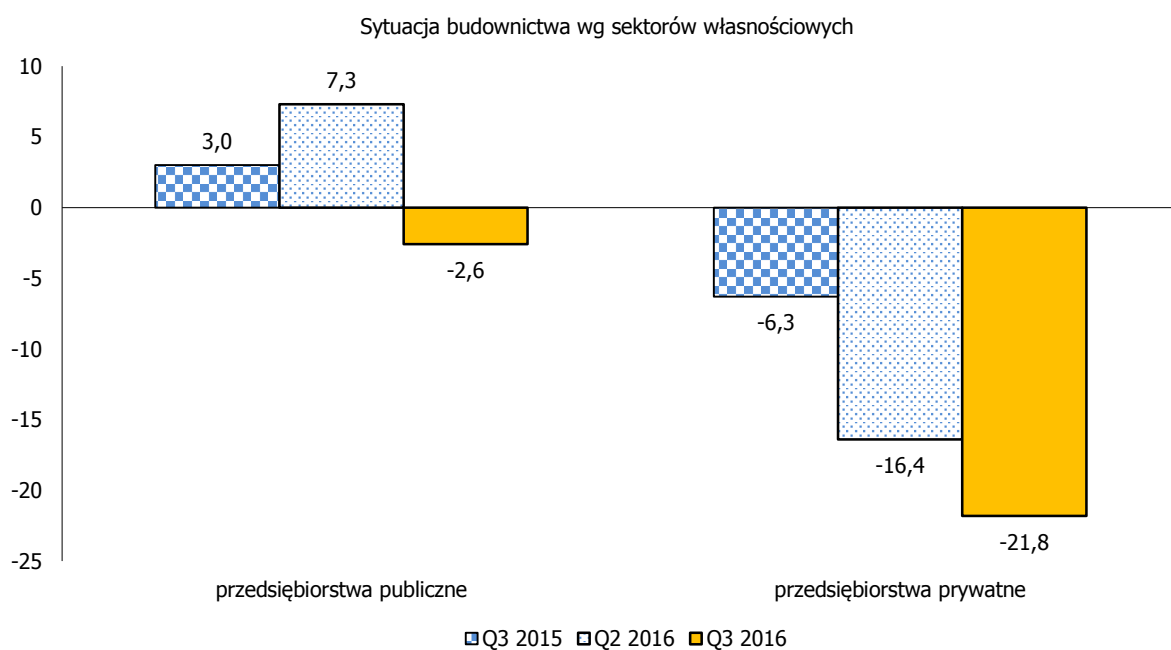
Ogólna sytuacja gospodarcza w kraju wg rodzajów działalności

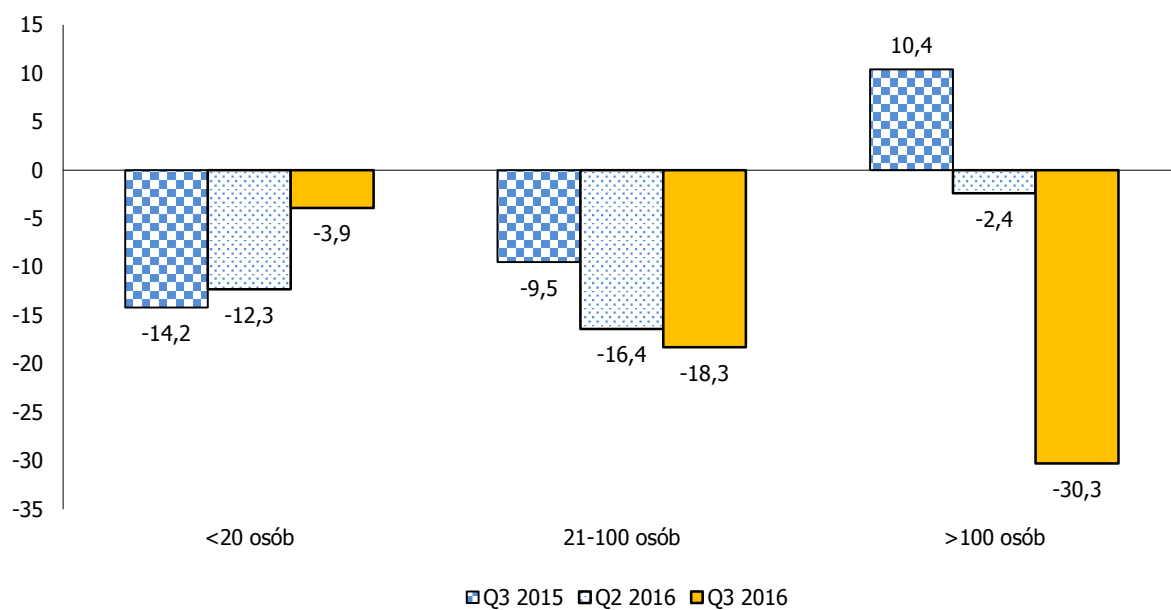
SYTUACJA BUDOWNICTWA

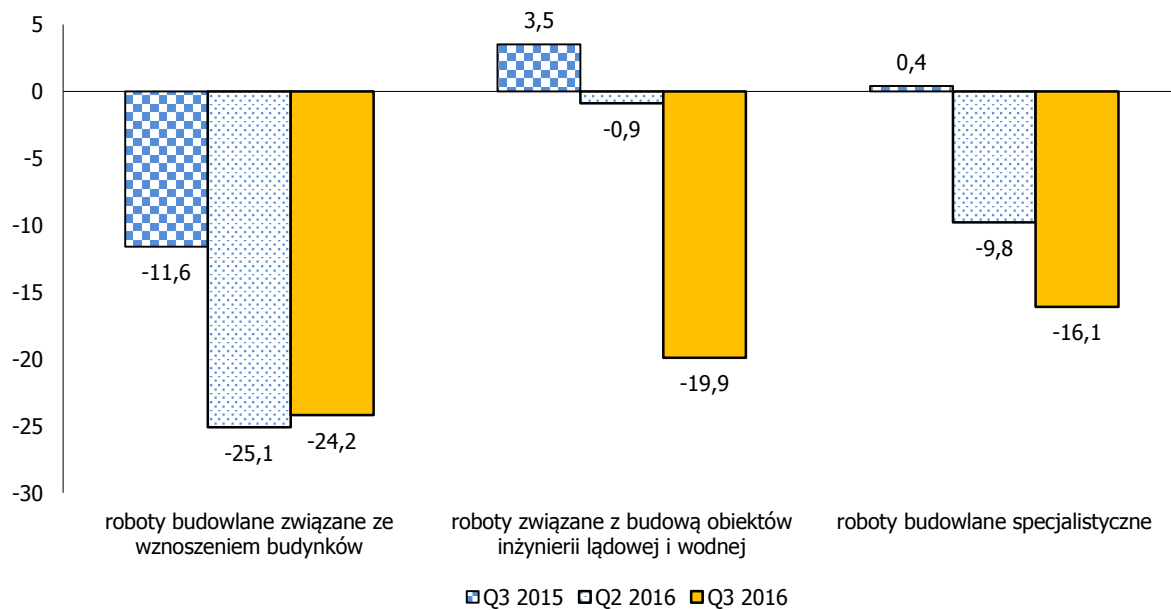
warianty odpowiedzi – odsetki	Q3 2015	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	przewidywania
1. poprawa	16,9	21,4	6,8	14,7	11,1	11,1
2. brak zmiany	61,7	59,0	59,8	59,2	58,2	61,2
3. pogorszenie	21,4	19,7	33,4	26,2	30,6	27,7
saldo (1.-3.)	-4,5	1,7	-26,6	-11,4	-19,5	-16,6

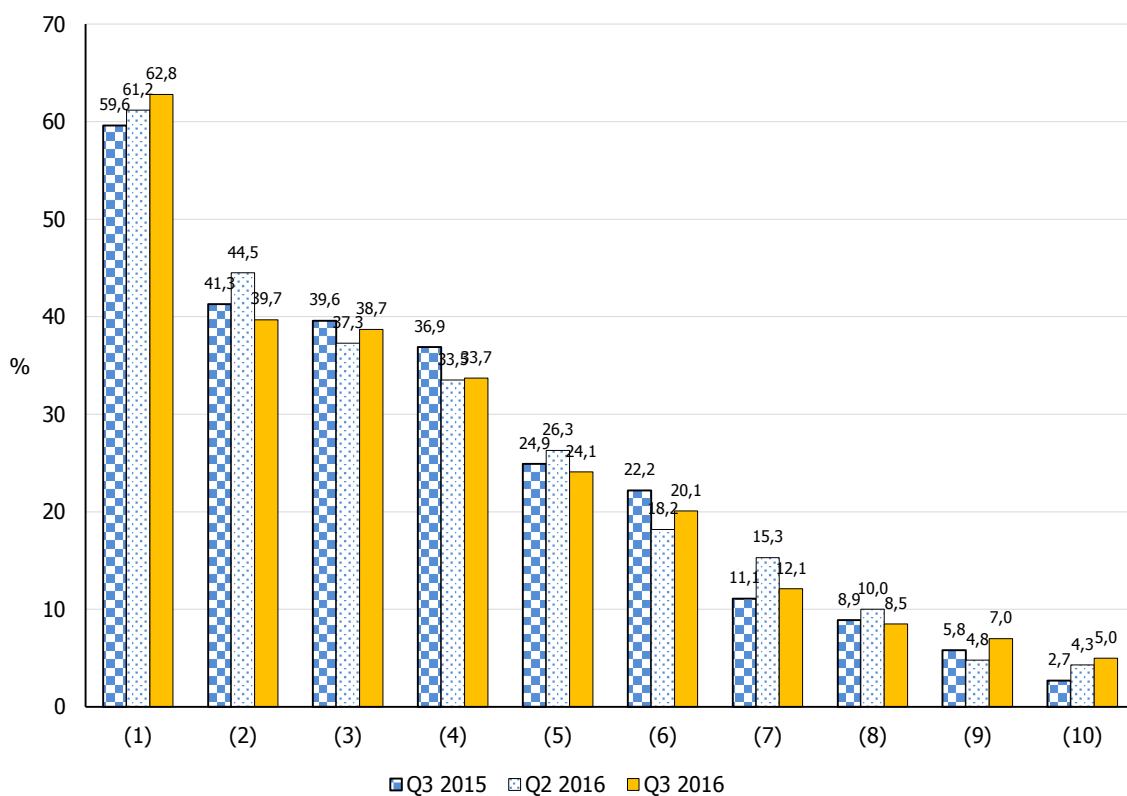
Sytuacja budownictwa wg wielkości zatrudnienia

Sytuacja budownictwa wg rodzajów działalności

BARIERY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ

- (1) konkurencja wewnątrz gałęzi
- (2) obciążenia podatkowe
- (3) zatory płatnicze
- (4) niedostateczny popyt
- (5) niestabilność przepisów prawnych
- (6) ceny surowców i materiałów
- (7) trudności w uzyskaniu kredytu
- (8) niekorzystne warunki pogodowe
- (9) inne
- (10) nie ma barier

Bariery wg sektorów własnościowych

